

ΧΑΡΟΚΟΠΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
HAROKOPIO UNIVERSITY

ΤΜΗΜΑ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ

ΣΧΟΛΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ, ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ & ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

**Διδακτικός και πρακτικός Οδηγός Εφαρμογής
Συστήματος Βιβλιογραφικών
Αναφορών και Παραπομπών τύπου Harvard
(Harvard Referencing System / Style – RS)
για ελληνόφωνους χρήστες
& ακαδημαϊκές εργασίες στα ελληνικά.**

Δρ. Εβελίν Ντυρίε, μέλος Ε.ΔΙ.Π.

edurie@hua.gr

Καλλιθέα

2025 (3)

Προτεινόμενη βιβλιογραφική αναφορά στο παρόν (πλήρης): / How to cite (full info):

NTYPIE Εβελίν (2025³), Διδακτικός και πρακτικός Οδηγός Εφαρμογής Συστήματος Βιβλιογραφικών Αναφορών και Παραπομπών τύπου Harvard (Harvard Referencing System / Style – RS) για ελληνόφωνους χρήστες και ακαδημαϊκές εργασίες στα ελληνικά, Τμήμα Γεωγραφίας, Σχολή Περιβάλλοντος, Γεωγραφίας και Εφαρμοσμένων Οικονομικών, Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο, Καλλιθέα [στο διαδίκτυο] διαθέσιμο από Open e-class, πλατφόρμα ασύγχρονης τηλεκπαίδευσης,

<https://eclass.hua.gr/courses/GEO114/> & <https://eclass.hua.gr/courses/GEO236/>

DURIE Eveline (2025³), Didactic and Practical Guide to Harvard Referencing System / Style, for Greek-speaking users and academic writing in Greek, Department of Geography, School of Environment, Geography and Applied Economics, Harokopio University of Athens, Kallithea Attikis, (in Greek) [on-line] available from Open e-class, e-learning platform

<https://eclass.hua.gr/courses/GEO114/> & <https://eclass.hua.gr/courses/GEO236/>

CC BY-NC-SA 4.0

Creative Commons Αναφορά-Μη Εμπορική Χρήση-Παρόμοια Διανομή 4.0

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

■ Εισαγωγή.....	4
■ Οδηγίες χρήσης.....	8
■ Ορισμοί.....	10
■ Λογισμικά διαχείρισης βιβλιογραφίας.....	14
■ Τίτλοι κατηγοριών του Οδηγού.....	15
■ Πώς γίνεται η βιβλιογραφική αναφορά και παραπομπή σε διαδικτυακά ηλεκτρονικά «κείμενα», τεκμήρια; (Όχι σε ηλ.βιβλία / ηλ.περιοδικά, ούτε σε τεκμήρια σε οργανωμένες διαδικτυακές συλλογές ηλ. περιεχομένου)	54
■ Λεκτικό στα ελλ., αγγλ., γαλλ., για τις βιβλιογραφικές αναφορές.....	67
■ Ξενόγλωσσοι οδηγοί που συμβουλευθήκαν.....	68
■ Για αναφορές & παραπομπές σε γεωχωρικά δεδομένα.....	69
■ Αναφορές και παραπομπές σε «προϊόντα» από παραγωγική Τεχνητή Νοημοσύνη;.....	70
■ Παράρτημα: Ιδιαιτερότητες για την τοποθέτηση τίτλου και πηγής διάφορων ειδών εικόνων / αντικειμένων, που τοποθετούνται σε εργασία, άλλοτε μέσα στο κείμενο, άλλοτε σε παράρτημα.....	73
■ Χρήσιμα : Οδηγοί συγγραφής και γλωσσικής επιμέλειας.....	76

- Ο παρών σύντομος Οδηγός (που δημοσιεύεται σχεδόν σε μια ετήσια εκδοχή από το ακαδημαϊκό έτος 2018/19) σχεδιάσθηκε με σκοπό να είναι και διδακτικός και πρακτικός.
- **Διδακτικός**, διότι απευθύνεται κατ' αρχάς σε φοιτητές & φοιτήτριες (οποιοιδήποτε κύκλου σπουδών) που
 - ανακαλύπτουν την *ποικιλία ειδών τεκμηρίων*, που δύνανται να γίνουν «βιβλιογραφικές» πηγές των εργασιών τους,
 - μαθαίνουν να τα *ταυτοποιούν*, με ποιά στοιχεία να τα *αναζητούν*, και να *διακρίνουν* πού *διατίθενται* όταν διατίθενται σε ηλεκτρονική/ ψηφιακή μορφή, καθώς και να *τις χρησιμοποιούν με κρίση* στο πλαίσιο της εκπόνησης των πρώτων ακαδημαϊκών τους εργασιών,
 - Μαθαίνουν ♦ *τί είναι τα Συστήματα (ή Στυλ) παράθεσης βιβλιογραφικών πηγών μιας εργασίας*, ♦ *πώς λειτουργούν αυτά σε σχέση με το κείμενο* και ♦ *πώς τα διάφορα τυποποιημένα και «κωδικοποιημένα συντακτικά» των διαφορετικών Συστημάτων, δηλώνουν με μιάς*
 - το είδος των πηγών...
 - και καταγράφουν τα *στοιχεία δημιουργίας, έκδοσης και – εφόσον είναι σε ηλεκτρονική/ψηφιακή μορφή – τα στοιχεία διάθεσης σε αυτήν την μορφή και διαθέσιμα πλέον στον παγκόσμιο ιστό.*

- Πρακτικός, διότι
 - ακολουθεί συγκεκριμένη ταξινόμηση περιπτώσεων η οποία παρουσιάζεται στους *τίτλους κατηγοριών*, ξεκινώντας από την έντυπη μορφή,
 - Συμπεριλαμβάνει επίσης πολλές και ποικίλες περιπτώσεις ειδικών [δυσνητικών] πηγών, επιστημονικών και μη, από τον παγκόσμιο πληροφοριακό ιστό (web), που δεν περιέχονται συνήθως στους διάφορους ελληνόγλωσσους Οδηγούς που διατίθενται στον παγκόσμιο ιστό,
 - υιοθετεί *οπτική και κωδικοποιημένη* παρουσίαση,
 - αποτελεί εργαλείο που συμβουλεύεται, αφού, ωστόσο, έγινε μια πρώτη ανάγνωση του συνόλου.
- Από την έκδοχή 2020d, συμπεριλαμβάνεται ένθετο με πληροφορίες & οδηγίες για Νόμους και άλλα νομοθετικά κείμενα του ελληνικού κράτους και της Ε.Ε. (Παρατηρήθηκε ότι αλλάζει τακτικά η οργάνωση του ιστοτόπου του Εθνικού Τυπογραφείου...) Παράλληλα εμπλουτίσθηκε σταδιακά το ενημερωτικό ένθετο σχετικά με την ηλεκτρονική έκδοση.
- *Κάθε πρόταση για βελτίωση ή/και εμπλουτισμό (και τυχόν διόρθωση) είναι ευπρόσδεκτη.*

Η ανάγκη και η χρησιμότητα εξοικείωσης του φοιτητικού κοινού με τα *Συστήματα* (ή *Στυλ*) παράθεσης βιβλιογραφικών πηγών δεν είναι παρωχημένη, όπως θα νόμιζε κανείς επειδή όλο και πιο συχνά προτείνεται «πώς να γίνει η βιβλιογραφική αναφορά» (αγγλ. *How to cite?*) στο τεκμήριο που δύναται να χρησιμοποιηθεί ως (βιβλιογραφική) πηγή.

Κατ' αρχάς διότι πρόκειται (έστω προς το παρόν ακόμη) για προτάσεις που δεν ανταποκρίνονται πάντα πλήρως και απόλυτα στις ειδικές οδηγίες εφαρμογής ενός Στυλ, στον Οδηγό Εφαρμογής ενός Στυλ που ορίζει ο παραλήπτης της εργασίας – είτε αυτή είναι ακαδημαϊκή (δηλ. για το παν/μιο), είτε είναι αμιγώς επιστημονική για δημοσίευση. Υπόκειται σε προσαρμογή.

❖ Άλλο το Σύστημα / Στυλ (RS για *Referencing System*, αγγλ.) που αφορά συνολικά τον τρόπο παράθεσης & λειτουργίας των στοιχείων των βιβλιογραφικών πηγών ενός κειμένου, και που διακρίνεται από άλλο Στύλ κατά πολύ ή λίγο, και άλλο ο Οδηγός Εφαρμογής ενός RS για συγκεκριμένο πλαίσιο χρήσης, Οδηγός που καθορίζει λεπτομέρειες – ίσως αποκλίνουσες από το Στυλ αναφοράς.

Ιδίως, διότι τα Συστήματα ή Στυλ (RS) δεν αφορούν πρωτίστως τον Συντάκτη. Ενδιαφέρουν τον Αναγνώστη που πρέπει να κατανοήσει σε τί είδος τεκμηρίου αντιστοιχεί η αναγραφή συγκεκριμένων στοιχείων του τεκμηρίου (δημιουργίας, έκδοσης & ίσως διάθεσης στο web), με συγκεκριμένο τύπο.

Επιλέγεται απ' όλα τα Συστήματα ή Στυλ παράθεσης «βιβλιογραφικών» πηγών, το Σύστημα ή Στυλ Harvard (Harvard RS), σε ευρύτερη χρήση στις κοινωνικές επιστήμες, ενώ το Σύστημα Oxford είναι πιο ταιριαστό για τις απαιτήσεις και προδιαγραφές των κειμένων και πηγών των ανθρωπιστικών επιστημών, κυρίως της ιστορίας, της φιλολογίας, της αρχαιολογίας.

Τελευταία παρατηρώ μια τάση σε πολλά ηλεκτρονικά επιστημονικά περιοδικά μεγάλων «εκδοτικών Ομίλων», για στροφή προς άλλα Συστήματα ή Στυλ, σίγουρα για εξοικονόμηση κόστους σε κάποιο επίπεδο (και ο χώρος κοστίζει!). Αυτό δεν επηρεάζει την εκπαιδευτική αξία του παρόντος Οδηγού Εφαρμογής RS, δεδομένου ότι συλλαμβάνεται και ως εργαλείο κατανόησης και ανάλυσης του (είδους) τεκμηρίου στο οποίο ένας Συγγραφέας μας παραπέμπει, ή του (είδους) τεκμηρίου το οποίο, σε θέση Συντάκτη συμβουλευόμαστε και σκεφθόμαστε να αξιοποιήσουμε για πηγή. (Συσχετίζεται επίσης με την θεμελιώδη αρχή ότι σε κάθε επιστήμη / σε κάθε επιστημονική περιοχή, μέρος των γνώσεων είναι να γνωρίζεις ποιοί είναι οι κύριοι Συγγραφείς, ποιά είναι τα κύρια περιοδικά, ποιοί οι εκδοτικοί οίκοι...)

Παράδειγμα: Στον παρόντα οδηγό διατηρείται η εγκαταλελειμμένη πρακτική της πλήρους αναγραφής του ονόματος & του επιθέτου του Συγγραφέα / των Δημιουργών, διότι στα ελληνικά τα κύρια ονόματα συνοδεύονται από οριστικό άρθρο.

Οδηγίες χρήσης του παρόντος ελληνόγλωσσου Οδηγού Εφαρμογής του HARVARD RS

- Πριν χρησιμοποιηθεί ως συμβουλευτικό εργαλείο, συνιστάται να γίνει μια πρώτη προσεκτική ανάγνωση της Εισαγωγής, των ορισμών, των τίτλων των κατηγοριών του Οδηγού, της εισαγωγικών και των επισημάνσεων, για να κατανοήσει ο/η αναγνώστης/-τρια, τις βασικές αρχές που διέπουν όλη τη συνέχεια, τις διάφορες περιπτώσεις που συμπεριλαμβάνονται και την ταξινόμησή τους.
- Για τη συνέχεια, εκτιμάται ότι ένα προσεκτικό «ξεφύλλισμα» αρκεί. Η (οικονομική) εκτύπωση (μαυρόασπρη, με 2 διαφάνειες ανά σελίδα) μπορεί να διευκολύνει την κατανόηση των περιπτώσεων και τη χρήση του Οδηγού Εφαρμογής. Βεβαιωθείτε ωστόσο ότι όλες οι χρωματικές επισημάνσεις φαίνονται.
- Λεπτομερείς πληροφορίες, που θεωρούνται απαραίτητα οικείες, σχετικά με *πηγές, δεδομένα, τεκμήρια, βιβλιογραφικές αναφορές και παραπομπές, διαφορά μεταξύ Oxford RS & Harvard RS (συστήματα βιβλιογραφικών αναφορών και παραπομπών τύπου Oxford και Harvard), τον παγκόσμιο ιστό*, διατίθενται στην πλατφόρμα e-class του ΠΠΣ Τμ. Γεωγραφίας, συγκεκριμένα στις ανοικτές ενότητες των μαθημάτων που διδάσκω: *Εισαγωγή στην Ανθρωπογεωγραφία – Εργαστήριο / Ασκήσεις || Δεξιότητες Συγγραφής Εργασιών* (πρώην: *Ακαδημαϊκές Δεξιότητες και Μεθοδολογία Συγγραφής Επιστημονικών Εργασιών*).

ΣΥΝΤΟΜΗ ΥΠΕΝΘΥΜΙΣΗ

- Τεκμήριο (αγγλ. document) για τους βιβλιοθηκονόμους, είναι κάθε «στοιχείο» των συλλογών τους, σε έντυπη ή άλλη μορφή (βιβλία, τόμοι πρακτικών συνεδρίων, μεμονωμένοι τόμοι ή πλήρεις σειρές περιοδικών, αφίσες, καρτ ποστάλ, δελτία διάφορων ειδών όπως προσκλητήρια, χάρτες, φωτογραφίες, μικροφίλμ, χειρόγραφα, κ.ά....) που οργανώνονται, ταξινομούνται και ταξιθετούνται σε συνάρτηση με την «ταυτότητα» της βιβλιοθήκης. Όλα τα τεκμήρια καταγράφονται σε κατάλογο/-ους βάσει τουλάχιστον των κύριων χαρακτηριστικών τους, δηλ. δημιουργίας και έκδοσης.
- Οι φυσικές ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες, με το σύγχρονο διευρυμένο πεδίο αρμοδιοτήτων τους (π.χ. τη διαχείριση ιδρυματικών αποθετηρίων ψηφιακών συλλογών όπως γκρίζας γραμματείας, ψηφιακών περιοδικών που εκδίδει το ακαδημαϊκό τους ίδρυμα, την διαμόρφωση και διαχείριση ψηφιοποιημένων συλλογών παλαιών εντύπων τεκμηρίων...), όπως και οι αμιγώς ψηφιακές θεματικές βιβλιοθήκες, παραμένουν κύριο σημείο αναφοράς για το φοιτητικό κοινό και τον επιστήμονα που μελετά, ερευνά ενόψει εκπόνησης και συγγραφής εργασίας.
- Απ' όλα τα τεκμήρια, εκείνα από τα οποία ο Συντάκτης μιας εργασίας αντλεί πληροφορίες και καταγεγραμμένα δεδομένα, αποτελούν τις βιβλιογραφικές του πηγές. Ο Συντάκτης οφείλει να τις φανερώσει στην εργασία του, αναφέροντάς τις.

- Οι βιβλιογραφικές παραπομπές & αναφορές φανερώνουν τις «βιβλιογραφικές» πηγές που τεκμηριώνουν μια εργασία. Στο Harvard RS διαφέρουν στο πού, πώς και πότε εμφανίζονται σε συνάρτηση με το κείμενο ως εξής:

Οι βιβλιογραφικές αναφορές... (αναφέρουν πλήρως τα στοιχεία της πηγής)

- αντιστοιχούν σε τεκμήρια των οποίων όλα τα στοιχεία δημιουργίας & έκδοσης παρέχονται τόσο για να ταυτοποιηθεί η πηγή, όσο και να επιτρέπεται η αναζήτηση / ανεύρεσή της. Αντιστοιχεί μία αναφορά ανά τεκμήριο.
- συγκεντρώνονται στο τέλος μιας εργασίας, κάτω από τον τίτλο (καταχρηστικό) «Βιβλιογραφία», ή «κατάλογος βιβλιογραφικών πηγών» ή, συγκεκριμένα «Βιβλιογραφικές αναφορές» ή «κατάλογος βιβλιογραφικών αναφορών»,
- ταξινομούνται κατ' αλφαβητική σειρά του Επίθετου του πρώτου δημιουργού – στην περίπτωση πολλαπλών δημιουργών.

Οι βιβλιογραφικές παραπομπές... (παραπέμπουν τον αναγνώστη στην πηγή)

- τοποθετούνται σε αμεσότερη σχέση και «γεινίαση» με το κείμενο,
- αντιστοιχούν οποσδήποτε σε μια βιβλιογραφική αναφορά (δηλ. σε μια εγγραφή στον βιβλ. κατάλογο/ στον κατάλογο βιβλ. αναφορών), αλλά είναι συντομευμένες. (Γίνεται να υπάρχουν πολλές παραπομπές στο ίδιο τεκμήριο = στην ίδια εγγραφή του καταλόγου βιβλ. αναφορών),
- δεν ταξινομούνται κάτω από έναν τίτλο και η σειρά τους εξαρτάται μόνο από την ροή των ιδεών και την παραχώρηση στοιχείων όπως παρατίθενται στις προτάσεις από τον Συντάκτη της εργασίας.

Διαφορά μεταξύ (υπο)σημειώσεων & βιβλιογραφικών παραπομπών.

- Οι σημειώσεις (στο τέλος ενός κεφαλαίου βιβλίου, πιο σπάνια στο τέλος ενός άρθρου, κάτω από τον τίτλο «σημειώσεις») ή οι υποσημειώσεις (σημειώσεις σε ειδικό πεδίο κάτω από το κείμενο της σελίδας – υποσέλιδο) αποτελούν σχολιασμό από μέρος του Συγγραφέα / Συντάκτη της εργασίας, (σχολιασμό) που συμπληρώνει το κύριο κείμενο χωρίς να είναι απαραίτητος για την κατανόησή του και την εξέταση του θέματος που πραγματεύεται.
- Δύναται οι (υπο)σημειώσεις να εμπεριέχουν βιβλιογραφικές παραπομπές (= συντομευμένα στοιχεία βιβλιογραφικής πηγής / τεκμηρίου που συγκαταλέγεται στον *κατάλογο βιβλιογραφικών πηγών* ή *κατάλογο βιβλιογραφικών αναφορών*).
- Δύναται να περιέχουν επίσης βιβλιογραφικές αναφορές όταν ο συντάκτης προτείνει στον αναγνώστη πρόσθετη ανάγνωση που απορρέει από τον σχολιασμό. Στην περίπτωση αυτή, παρέχονται όλα τα στοιχεία δημιουργίας & έκδοσης [& διάθεσης] του τεκμηρίου που εμφανίζεται εκεί μόνο (= για μια μοναδική φορά) σε όλη την εργασία, δηλ. δεν γίνεται αλλού *παραπομπή* σε αυτή, και γι' αυτό δεν θα συμπεριληφθεί στον κατάλογο βιβλιογραφικών αναφορών.
- Αντίθετα με τον HARVARD RS, το OXFORD RS προσφέρεται για συνδυασμό των βιβλιογραφικών παραπομπών με υποσημειώσεις.

Διαφορά μεταξύ βιβλιογραφίας, βιβλιογραφικού καταλόγου, καταλόγου βιβλιογραφικών πηγών, καταλόγου βιβλιογραφικών αναφορών.

- Η βιβλιογραφία, στην κυριολεξία χαρακτηρίζει το σύνολο των διαθέσιμων (ή έστω γνωστών) πηγών για ένα θέμα, και κατ' επέκταση, το σύνολο των πηγών που συμβουλεύθηκε ο συγγραφέας – ανεξάρτητα εάν παραπέμπει σε αυτές μέσα στο κείμενό του. *Δηλαδή, κάτω από αυτό τον χαρακτηρισμό, στο τέλος μιας εργασίας, θα ήταν δυνατό να συμπεριλαμβάνονται πηγές για τις οποίες δεν υπάρχει καμία βιβλιογραφική παραπομπή μέσα στο κείμενο.*
- Μόνο καταχρηστικά ταυτίζεται με τον *κατάλογο βιβλιογραφικών αναφορών*.
(ΔΕΝ ΤΟ ΕΓΚΡΙΝΩ ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΣΑΣ)
- Χρησιμοποιείται όμως για εξοικονόμηση χώρου, για να χαρακτηρίσει *έναν κατάλογο βιβλιογραφικών πηγών (εναλλακτική και ορθότερη έκφραση)* α) που κλείνει κείμενο χωρίς βιβλ. παραπομπές, ή β) έναν κατάλογο τεκμηρίων προς ανάγνωση π.χ., στο πλαίσιο ενός μαθήματος.
- Η έκφραση **βιβλιογραφικός κατάλογος** μπορεί να χαρακτηρίζει αυτόνομη αναλυτική εργασία αλλά και έναν κατάλογο βιβλιογραφικών πηγών, ανεξάρτητα από κείμενο, π.χ. όπως με κείμενο χωρίς βιβλ. παραπομπές, ή για κείμενο που δεν έχει ακόμη γραφθεί. (= «κάταλογος βιβλιογραφικών πηγών»).
- Ο τίτλος **κατάλογος βιβλιογραφικών αναφορών** στο τέλος ενός κειμένου, δηλώνει κατάλογο πηγών στις οποίες έγινε έστω μια βιβλιογραφική παραπομπή στο κείμενο που συνοδεύει. *Αποδίδεται συχνά ως συντομευμένο τίτλο: Βιβλιογραφικές αναφορές - στο πληθυντικό.*

«Ιστογραφία».

- Ο νεολογισμός «Ιστογραφία» που αποδίδει το αγγλικό «webography», χαρακτηρίζει (και αποτελεί τίτλο), στον κατάλογο βιβλιογραφικών πηγών / στον κατάλογο βιβλιογραφικών αναφορών, μιαν υπο-κατηγορία (σε μορφή υπο-καταλόγου) όπου αναγράφονται (πρώτα) η ονομασία και (έπειτα) η αντίστοιχη ηλ. διεύθυνση (URL) (ουσιαστικά περιορισμένη στο Domain Name) ενημερωτικών ιστοτόπων ή/και επίσημων ιστοτόπων φορέων, οργανισμών, και κατ' εξαίρεση ιστολογίων, που συσχετίζονται στο σύνολο του περιεχόμενό τους άμεσα με το θέμα και το αντικείμενο της εργασίας και αποτελούν τεκμήρια της εργασίας.
- Δεν συμπεριλαμβάνει ιστοτόπους / πύλες / πλατφόρμες βιβλιογραφικού χαρακτήρα όπου εκδίδονται ή διατίθενται σε ψηφιακή μορφή επιστημονικά άρθρα, ηλεκτρονικά περιοδικά ή ακόμη ηλεκτρονικά βιβλία.
- **Προσοχή**, μεμονωμένα κείμενα, χάρτες, εικόνες κ.λπ. που διατίθενται σε ιστοσελίδες & καταχωρίσεις & σχόλια που διαχειρίζονται ως πηγές τοποθετούνται στον κύριο κατάλογο βιβλιογραφικών πηγών ή αναφορών, όχι στον υπο-κατάλογο «ιστογραφία».
- Ο διαχωρισμός των πηγών ενός καταλόγου βιβλιογραφικών πηγών ή βιβλιογραφικών αναφορών σε *έντυπες & ηλεκτρονικές πηγές* φαίνεται πια παρωχημένος.

ΛΟΓΙΣΜΙΚΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑΣ

αγγλ. Bibliographic management software – γαλλ. Logiciels de gestion bibliographiques

- [Mendeley](#), [Zotero](#), [Endnote](#), [EasyBib...](#) • Βλ. <https://eclass.hua.gr/courses/GE0236/> > Σύνδεσμοι [1.2.1. Λογισμικά διαχείρισης βιβλιογραφίας](#)
- Δεν διδάσκεται η χρήση τους στο μάθημα • Συμβουλευθείτε...
 - την ιστοσελίδα της Βιβλιοθήκης και Κέντρου Πληροφόρησης του Χαροκοπείου Πανεπιστημίου: Διαχείριση βιβλιογραφίας
<https://library.hua.gr/bibliographic-management/>
 - την ιστοσελίδα της Βιβλιοθήκης του Πολυτεχνείου Polytechnique Montréal (Ca)
Στα γαλλ. https://guides.biblio.polymtl.ca/logiciels_gestion_bibliographique
Στα αγγλ. https://libguides.biblio.polymtl.ca/reference_management
- Βλ. συστάσεις και σύγκριση αποτελεσματικότητας διάφορων τέτοιων λογισμικών, στους οδηγούς διάφορων ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών. Ενδεικτικά:
 - στους παραπάνω συνδέσμους του Πολυτεχνείου Polytechnique Montréal – Ca
 - Washington University in St Louis - USA <https://libguides.wustl.edu/choose>
 - University of Toronto - Ca, Libraries, Gerstein Science Information Centre
<https://guides.library.utoronto.ca/citationmanagement/comparison-table>
 - UNIVERSITY OF CALIFORNIA BERKELEY, Geography: Writing + Citing Citation Management Tools <https://guides.lib.berkeley.edu/geography/write-cite>
- Χρήσιμο επίσης το λογισμικό [Evernote https://evernote.com/](https://evernote.com/) για αποθήκευση και οργάνωση σημειώσεων, βίντεο, εικόνων, ιστοσελίδων το οποίο ανταγωνίζεται αποτελεσματικά από άλλα λογισμικά / εφαρμογές: 12 BEST Evernote Alternatives (2025) 24.04.2025 <https://www.guru99.com/best-alternatives-to-evernote.html>

- Εισαγωγικά
- Γενικά χαρακτηριστικά καταλόγου βιβλιογραφικών πηγών / αναφορών
- Ειδικές επισημάνσεις για βιβλιογραφικές παραπομπές

Πώς γίνεται η βιβλιογραφική αναφορά και παραπομπή σε:

- Έντυπο βιβλίο (και ειδικές περιπτώσεις δημιουργού: με ένα συγγραφέα, με πολλαπλούς συγγραφείς, σε «έκδοση σε επιμέλεια»)
- Ειδικές περιπτώσεις (που ισχύουν και για άλλα είδη τεκμηρίων):
 - 1. Έμμεση παραπομπή
 - 2. Βιβλίο χωρίς χρονολογία
 - 3. Ο δημιουργός είναι Φορέας / Οργανισμός
 - 4. Μεταφρασμένη πηγή
- Κεφάλαιο σε έντυπο Βιβλίο
- Ένθετο: η ηλεκτρονική έκδοση
- Ηλεκτρονικό Βιβλίο
- Κεφάλαιο σε Ηλεκτρονικό Βιβλίο
- Άρθρο περιοδικού (έντυπου & ηλεκτρονικού)
- Άρθρο ηλεκτρονικού περιοδικού περιορισμένης πρόσβασης
- Τα Πρακτικά Συνεδρίου – Ανακοίνωση σε Πρακτικά Συνεδρίου
- Σχετικά με τον ηλ. σύνδεσμο τεκμηρίων σε διαδικτυακές πλατφόρμες δημοσίευσης και σε διαδικτυακά αποθετήρια. URI, DOI (βλ. και παρακάτω)
- Διπλωματική εργασία
- Διδακτορική διατριβή
- Άρθρο εφημερίδας (έντυπης)

ΤΙΤΛΟΙ ΚΑΤΗΓΟΡΙΩΝ ΤΟΥ ΟΔΗΓΟΥ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ 2/2

🔍 Στην περίπτωση που κρατάτε χειρόγραφες σημειώσεις

- ❖ Βιβλιογραφική αναφορά & παραπομπή σε Νόμους και άλλα νομοθετικά του κράτους και της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε.Ε.).
- ❖ Πώς γίνεται η βιβλιογραφική αναφορά και παραπομπή σε ηλεκτρονικά τεκμήρια που διατίθενται διαδικτυακά; (εκτός από τις προηγούμενες περιπτώσεις)

Γενικές επισημάνσεις

Το μόνιμο αναγνωριστικό: URI (handle.net) – DOI (doi.org)

Πώς παρατίθεται η ηλεκτρονική διεύθυνση (URL)

- Σε ιστότοπο
- Σε άρθρο ηλεκτρονικής εφημερίδας
- Σε κείμενο σε ιστοσελίδα
- Σε καταχώριση σε ιστολόγιο & στο σχετικό σχόλιο
- Σε μέσα κοινωνικής δικτύωσης
- Σε εικόνα από ιστοσελίδα.
- Σε βίντεο στο YouTube
- ❖ Ο Κατάλογος ιστοτοόπων/ ιστοσελίδων ή «Ιστογραφία» (αγγλ. “webography”)

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

- Προτείνεται εδώ ένας «οπτικός» οδηγός εφαρμογής για βιβλιογραφικές αναφορές και παραπομπές του τύπου Harvard (Harvard Referencing System / Style - R.S.) στα ελληνικά, ο οποίος να ανταποκριθεί στις μαθησιακές ανάγκες πρωτοετών φοιτητών & φοιτητριών (ανεξάρτητα από τον κύκλο σπουδών). Συμπεριλαμβάνονται σχόλια και επισημάνσεις. Είναι εργαλείο χρήσιμο και για άλλα μαθήματα, εάν ο/η διδάσκων/-ουσα δεν σας υποδεικνύει συγκεκριμένο οδηγό εφαρμογής Harvard R.S.
- Ο στόχος είναι να εφαρμόσετε ορθά και με συνέπεια τουλάχιστον τους βασικούς κανόνες του τρόπου με τον οποίο διατυπώνονται οι βιβλιογραφικές αναφορές και παραπομπές.
- Ανάμεσα στους βασικούς κανόνες, κυριαρχεί εκείνος της **συστηματικής ομοιομορφίας**. Συνεπώς, θα τηρήσετε τις ίδιες λεπτομέρειες που συναντήσατε στην εκδοχή (= στον Οδηγό Εφαρμογής) του RS – Referencing System (Harvard - ή ακόμη Oxford) που επιλέξατε, ή που σας επιβάλλεται, να ακολουθήσετε.
- **ΔΩΣΤΕ ΠΡΟΣΟΧΗ ΣΤΑ ΣΗΜΕΙΑ ΣΤΙΞΗΣ (κόμμα, τελεία, εισαγωγικά, παρένθεση, όρθιες αγκύλες...) ΚΑΙ ΣΤΑ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ (πλάγια γράμματα, κεφαλαία γράμματα και τα κενά).**
- Όλο και πιο συχνά, προτείνεται, στο ίδιο το τεκμήριο, ο τρόπος με τον οποίο να διατυπωθεί η βιβλιογραφική αναφορά σε αυτό – σύμφωνα με διάφορα Συστήματα / R.S. ☞ Μπορείτε να βοηθηθείτε από αυτό, επιλέγοντας την διατύπωση Harvard R.S. ή άλλου κοντινού R.S., προσέχοντας όμως να την προσαρμόσετε λεπτομερώς, στις εδώ οδηγίες.
- Στην συνέχεια, όπου «αρ.σελ.», θα αντικαταστήσετε με τον αριθμό σελίδας.

ΓΕΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΚΑΤΑΛΟΓΟΥ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΠΗΓΩΝ / ΑΝΑΦΟΡΩΝ σύμφωνα με το Harvard Referencing System (1/2):

- Οι εγγραφές στον βιβλιογραφικό κατάλογο ταξινομούνται πρώτα κάθετα και μπαίνουν κατ' αλφαβητική σειρά του επίθετου του πρώτου «δημιουργού» (συγγραφέα, ή επιμελητή), **χωρίς αρίθμηση ή σημείο στίξης ή τυπογραφικό σύμβολο**. (Επιτρέπεται η χρήση εσοχής / αγγλ. Indent [text indentation])
- Δεν παρεμβαίνουμε ΠΟΤΕ στην «οριζόντια» σειρά, κατάταξη, με την οποία εμφανίζονται τα ονοματεπίθετα των πολλαπλών δημιουργών.
- Πάντα πρώτο εμφανίζεται το επίθετο (για λόγους ταξινόμησης & ανάγνωσης).
- Σεβόμαστε την γραφή (ελληνική / λατινική) του ελληνικού επιθέτου και του ονόματος που εμφανίζονται στο ίδιο το τεκμήριο. Γι' αυτό...
- Είτε διαχωρίζουμε τη βιβλιογραφία σε ελληνόγλωσση και ξενόγλωσση (σε λατινικό αλφάβητο) *με τον αντίστοιχο τίτλο– ΠΡΟΤΙΜΟΤΕΡΟ ||*
- ...είτε οργανώνουμε έναν ενιαίο κατάλογο, όπου τα λατινικά γράμματα μπαίνουν «εμβόλιμα» μέσα στη σειρά του ελληνικού αλφάβητου:
Αα/Aa, Ββ/Bb, Γγ, Cc, Δδ/ Dd, Εε/Ee, Ff, Ζζ, Gg, Ηη, Hh, Θθ, Ιι/li, J, Kk/Kk, Λλ/ Ll, Μμ/Mm, Nv/ N, Ξξ, Οο/ Oo, Ππ/ Pp, Qq, Ρρ/ Rr, Σσ/ Ss, Ττ/ Tt, Υυ/Uu, Vv, Ww, Φφ, Χχ, Xx, Ψψ, Ωω, Υy, Zz.

ΓΕΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΚΑΤΑΛΟΓΟΥ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΠΗΓΩΝ / ΑΝΑΦΟΡΩΝ σύμφωνα με το Harvard Referencing System (2/2):

- Σημείωση 1 (αφορά μια μεμονωμένη εγγραφή): Δύναται όταν ο συγγραφέας είναι «ξένος» και το έργο του μεταφράσθηκε στα ελληνικά, να αναγράφεται σε πρωτότυπη λατινική γραφή το ονοματεπώνυμό του στον κατάλογο βιβλιογραφικών πηγών / αναφορών, ωστόσο η βιβλιογραφική αναφορά καταχωρίζεται στις ελληνόγλωσσες πηγές του καταλόγου. Προσοχή για την περίπτωση των επιστημόνων από την ελληνική διασπορά.
- Σημείωση 2 (αφορά μια μεμονωμένη εγγραφή): (όχι για εφαρμογή, μόνο για παρατήρηση/ αναγνώριση): Όλο και πιο συχνά, το ονοματεπώνυμο Ελλήνων συγγραφέων στα ελληνόγλωσσα επιστημονικά άρθρα και κεφαλαίων βιβλίου τους αναγράφεται σε λατινικό αλφάβητο, για ευκολία ταυτοποίησης, καταχώρισης σε βιβλιογραφικές βάσεις και στατιστικών μετρήσεων των δημοσιευμάτων. (Συνήθως συνδυάζεται με το ORCID βλ. <https://orcid.org/>).
- Σημείωση 3 (αφορά την ταξινόμηση εγγραφών): Εάν ο ίδιος συγγραφέας («δημιουργός») έχει πολλαπλά δημοσιεύματα το ίδιο έτος, προστίθεται ένα γράμμα α,β,γ,... μετά από κάθε (ίδια) χρονολογία των δημοσιευμάτων στην ελληνική (ή/και α,β,γ, σε περίπτωση ξενόγλωσσου τεκμηρίου).
- Σημείωση 4 (αφορά την ταξινόμηση εγγραφών): Εάν ένας συγγραφέας («δημιουργός») έχει πολλαπλά δημοσιεύματα σε διαφορετικές χρονολογίες, τοποθετούνται κατ' αυξάνουσα χρονολογική σειρά: δηλ. από τα παλαιότερα προς τα πιο πρόσφατα.

ΕΙΔΙΚΕΣ ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ εντός κειμένου σύμφωνα με το Harvard Referencing System (1/1):

- Η βιβλιογραφική **παραπομπή**, πάντα συντομευμένη συγκριτικά με την βιβλιογραφική αναφορά, συμπεριλαμβάνει τα ελάχιστα στοιχεία ταυτοποίησης της πηγής.
- **Αυτά τα στοιχεία είναι & παρουσιάζονται ως εξής:**
(Επίθετο χρονολογία: αρ.σελ.–αρ.σελ.) αρ.σελ.–αρ.σελ. δηλαδή αντικαταστέετε με τους αριθμούς σελίδας έναρξης και τέλους του σημείου από το οποίο αντλείτε συγκεκριμένα στοιχεία. Στην περίπτωση που αντλείτε συγκεκριμένα στοιχεία από μία και μόνο σελίδα, τότε, εμφανίζεται μόνο εκείνος ο αρ.σελ. .
- **Δύναται να μην αναφερθούν οι αρ.σελ. όταν ο Συντάκτης παραπέμπει στο σύνολο του «έργου» σε περίπτωση (κεφαλαίου) βιβλίου, άρθρου επιστημονικού περιοδικού ή ανακοίνωσης σε συνέδριο.**
- **Στην περίπτωση Συγγραφέων με το ίδιο επίθετο**, στην παρένθεση της παραπομπής, θα προσθέσετε τα αρχικά του καθενός μετά από το Επίθετο.
- **Εάν το Επίθετο του συγγραφέα/ δημιουργού, με το αρχικό του ονόματος μπροστά, αναφέρεται στην πρόταση**, τότε αφαιρείται από την παρένθεση της παραπομπής: π.χ.: **Η Επίθετο (χρονολογία) υποστήριξε...**
- **Συνήθως, όταν η παραπομπή συμπεριλαμβάνει αρ.σελ., τοποθετείται στο τέλος της πρότασης ή έστω στο τέλος τμήματος πρότασης:**
π.χ.: Σύμφωνα με τους Επίθετο και Επίθετο (χρονολογία: αρ.σελ. – αρ.σελ.), ||
Οι Επίθετο και Επίθετο έφεραν νέα στοιχεία που έδειξαν (χρονολογία: αρ.σελ.-αρ.σελ.).

- Harvard Referencing System - ΕΝΤΥΠΟ ΒΙΒΛΙΟ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΦΟΡΑ

ΕΠΙΘΕΤΟ Όνομα1 (χρονολογία), Τίτλος βιβλίου, Πόλη, εκδοτικός οίκος.

- Με 2 συγγραφείς

ΕΠΙΘΕΤΟ Όνομα1 & ΕΠΙΘΕΤΟ Όνομα2 (χρονολογία), Τίτλος βιβλίου, Πόλη, εκδοτικός οίκος.

- Με 3 συγγραφείς

ΕΠΙΘΕΤΟ Όνομα1, ΕΠΙΘΕΤΟ Όνομα2 & ΕΠΙΘΕΤΟ Όνομα3 (χρονολογία), Τίτλος βιβλίου, Πόλη, εκδοτικός οίκος.

- Πάνω από 4 συγγραφείς

ΕΠΙΘΕΤΟ Όνομα1, ΕΠΙΘΕΤΟ Όνομα2, ΕΠΙΘΕΤΟ Όνομα3, ΕΠΙΘΕΤΟ Όνομα4, ... & ΕΠΙΘΕΤΟ ΌνομαΩ. (χρονολογία), Τίτλος βιβλίου, Πόλη, εκδοτικός οίκος.

- έκδοση (συλλογικού βιβλίου) σε επιμέλεια (επιμ./ dir. / ed.) ενός

ΕΠΙΘΕΤΟ Όνομα1 (επιμ.) (χρονολογία), Τίτλος βιβλίου, Πόλη, εκδοτικός οίκος.

- έκδοση (συλλογικού βιβλίου) σε επιμέλεια (επιμ./ dir. / eds) πολλών

ΕΠΙΘΕΤΟ Όνομα1 & ΕΠΙΘΕΤΟ Όνομα2 (επιμ.) (χρονολογία), Τίτλος βιβλίου, Πόλη, εκδοτικός οίκος.

ΕΠΙΘΕΤΟ Όνομα1, ΕΠΙΘΕΤΟ Όνομα2 & ΕΠΙΘΕΤΟ Όνομα3 (επιμ.) (χρονολογία), Τίτλος βιβλίου, Πόλη, εκδοτικός οίκος.

- Harvard Referencing System -

ΕΝΤΥΠΟ ΒΙΒΛΙΟ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΦΟΡΑ

ΕΠΙΘΕΤΟ Όνομα (χρονολογία), *Τίτλος βιβλίου*, Πόλη, εκδοτικός οίκος.

- Με 2 συγγραφείς

ΕΠΙΘΕΤΟ Όνομα1 & ΕΠΙΘΕΤΟ Όνομα2 (χρονολογία), *Τίτλος βιβλίου*, Πόλη, εκδοτικός οίκος.

- Με 3 συγγραφείς

ΕΠΙΘΕΤΟ Όνομα1, ΕΠΙΘΕΤΟ Όνομα2 & ΕΠΙΘΕΤΟ Όνομα3 (χρονολογία), *Τίτλος βιβλίου*, Πόλη, εκδοτικός οίκος.

- Πάνω από 4 συγγραφείς

ΕΠΙΘΕΤΟ Όνομα1, ΕΠΙΘΕΤΟ Όνομα2, ΕΠΙΘΕΤΟ Όνομα3, ΕΠΙΘΕΤΟ Όνομα4 κ.ά. (χρονολογία), *Τίτλος βιβλίου*, Πόλη, εκδοτικός οίκος.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΠΑΡΑΠΟΜΠΗ

...(Επίθετο1 χρονολογία: αρ.σελ)...

...(Επίθετο1 & Επίθετο2 χρονολογία: αρ.σελ.)...

...(Επίθετο1, Επίθετο2 & Επίθετο3 χρονολογία: αρ.σελ)...

...(Επίθετο1, Επίθετο2, Επίθετο3 κ.ά. χρονολογία: αρ.σελ)...

Σύμφωνα με τον/την Επίθετο (χρονολογία: αρ.σελ.),... ||

Οι Επίθετο, Επίθετο, Επίθετο κ.ά. (χρονολογία: αρ.σελ.) υποστηρίζουν...

- Harvard Referencing System -

ΕΝΤΥΠΟ ΒΙΒΛΙΟ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΦΟΡΑ

- έκδοση (συλλογικού βιβλίου) σε επιμέλεια (επιμ./ αγγλ: ed. / γαλλ:dir.) του ενός

ΕΠΙΘΕΤΟ Όνομα1 (επιμ.) (χρονολογία), *Τίτλος βιβλίου*, Πόλη, εκδοτικός οίκος.

- έκδοση (συλλογικού βιβλίου) σε επιμέλεια (επιμ./ eds / dir.) των δύο, τριών

ΕΠΙΘΕΤΟ Όνομα1 & ΕΠΙΘΕΤΟ Όνομα2 (επιμ.) (χρονολογία), *Τίτλος βιβλίου*, Πόλη, εκδοτικός οίκος.

ΕΠΙΘΕΤΟ Όνομα1, ΕΠΙΘΕΤΟ Όνομα2 & ΕΠΙΘΕΤΟ Όνομα3 (επιμ.) (χρονολογία), *Τίτλος βιβλίου*, Πόλη, εκδοτικός οίκος.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΠΑΡΑΠΟΜΠΗ

...(Επίθετο1 επιμ. χρονολογία: αρ.σελ.)...

...(Επίθετο1 & Επίθετο2 επιμ. χρονολογία: αρ.σελ.)...

...(Επίθετο1, Επίθετο2 & Επίθετο3 επιμ. χρονολογία: αρ.σελ.)...

Όταν το συλλογικό έργο είναι σε επιμέλεια τεσσάρων και άνω

...(Επίθετο1 κ.ά. επιμ. χρονολογία: αρ.σελ.)...

- Harvard Referencing System -

ΕΙΔΙΚΕΣ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ - 1

Στην **εξαιρετική περίπτωση έμμεσης παραπομπής**, δηλ. αξιοποιείτε μια έγκριτη πρωτογενή πηγή (Α) την οποία δεν θα συμβουλευθείτε / δεν έχετε βρει, αλλά την «παίρνετε έτοιμη» από άλλη έγκριτη δευτερογενή πηγή (Β) – **Ουσιαστικά, ειδικά σε περίπτωση παραθέματος***

***Παράθεμα:** απόσπασμα από κείμενο κάποιου συγγραφέα που αναφέρεται, παρατίθεται αυτούσιο μέσα σε κείμενο άλλου συγγραφέα προκειμένου να διασαφηνίσει κτ., να στηρίξει μια άποψη, έναν ισχυρισμό κτλ. (Λεξικό Τριανταφυλλίδη).

Στο κείμενο, θα παραπέμπετε στην πηγή Α διευκρινίζοντας ότι την παίρνετε από την πηγή Β με τον ακόλουθο τρόπο:

....(ΕπίθετοΑ **στο** ΕπίθετοΒ χρονολογία: αρ.σελ.)...

Στον κατάλογο βιβλιογραφικών αναφορών, θα αναφέρετε μόνο την πηγή Β.

- Harvard Referencing System - ΕΙΔΙΚΕΣ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ - 2

Στην περίπτωση που **η πηγή δεν φέρει χρονολογία**
Στο κείμενο, θα παραπέμπετε με τον ακόλουθο τρόπο:

....(Επίθετο χ.χ.: αρ.σελ.)...

Στον κατάλογο βιβλιογραφικών αναφορών, παρομοίως:
ΕΠΙΘΕΤΟ Όνομα (χ.χ.).....

- Harvard Referencing System - ΕΙΔΙΚΕΣ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ - 3

Στην περίπτωση που η πηγή σας αποτελεί κείμενο, έκθεση, ενός φορέα/οργανισμού..., που αναλαμβάνει συλλογικά την ευθύνη του περιεχομένου, εκείνος ο φορέας θα θεωρηθεί «δημιουργός» αυτού του τεκμηρίου (αγγλ. «corporate author») για τον κατάλογο βιβλιογραφικών αναφορών & στις παραπομπές της εργασίας σας.

Στο κείμενο, για παραπομπή την πρώτη φορά που αναφέρετε τον φορέα, θα παραθέσετε την πλήρη ονομασία του και εντός παρένθεσης το αρκτικόλεξο ή ακρωνύμιό του.

... η Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛΣΤΑΤ) (χρονολογία)

Έπειτα: ...(ΕΛΣΤΑΤ χρονολογία)...

Στον κατάλογο βιβλιογραφικών αναφορών:

Ελληνική Στατιστική Αρχή - ΕΛΣΤΑΤ (χρονολογία),

Εάν στο τεκμήριο, αναφέρεται ο συντάκτης, θα παραθέσετε το αρχικό του ονόματος και το επίθετο σε μικρά / πεζά γράμματα και σε αυτήν τη σειρά, μετά τον τίτλο, σύμφωνα με το παρακάτω παράδειγμα:

Ελληνική Στατιστική Αρχή - ΕΛΣΤΑΤ (χρονολογία), *Τίτλος*, απολογιστική έκθεση συντεταγμένη από τους Φ.Φφφφ και Ψ.Ψψψψ, Πόλη, εκδοτικός οίκος.

- Harvard Referencing System -

ΕΙΔΙΚΕΣ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ - 4

Στην περίπτωση **μεταφρασμένης** πηγής:

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΦΟΡΑ

Βιβλίο:

ΕΠΙΘΕΤΟΣΥΓΓΡΑΦΕΑ Όνομα Συγγραφέα (χρονολογία [χρονολογία πρωτοτύπου]), *Τίτλος βιβλίου*, μτφρ. από τα χχχχ Αρχικό Ονόματος. Επίθετο Μεταφραστή/τριας, Πόλη, εκδότης.

Άρθρο περιοδικού:

Γλώσσα

ΕΠΙΘΕΤΟΣΥΓΓΡΑΦΕΑ Όνομα Συγγραφέα (χρονολογία του περιοδικού όπου δημοσιεύεται το μεταφρασμένο κείμενο), «Μεταφρασμένος τίτλος άρθρου», μτφρ. από τα χχχχ Αρχικό Ονόματος Επίθετο Μεταφραστή/-τριας, *Τίτλος περιοδικού*, τόμος, τεύχος, σελ. αρ.σελ. – αρ.σελ.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΠΑΡΑΠΟΜΠΗ

Βιβλίο:(Επίθετο Συγγραφέα χρονολογία: αρ.σελ. – αρ.σελ.)....

Άρθρο περιοδικού:(Επίθετο Συγγραφέα χρονολογία: αρ.σελ. – αρ.σελ.)....

- Harvard Referencing System -

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΕ ΒΙΒΛΙΟ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΦΟΡΑ

...του **ίδιου** συγγραφέα / των **ίδιων** συγγραφέων:

ΕΠΙΘΕΤΟ Όνομα1 (χρονολογία), «Τίτλος κεφαλαίου», στο *Τίτλος βιβλίου*, Πόλη, εκδοτικός οίκος, κεφ. Χ, σελ. αρ.σελ.αρχής – αρ.σελ.τέλους.

ΕΠΙΘΕΤΟ Όνομα1 & ΕΠΙΘΕΤΟ Όνομα2 (χρονολογία), «Τίτλος κεφαλαίου», στο *Τίτλος βιβλίου*, Πόλη, εκδοτικός οίκος, κεφ. Χ, σελ. αρ.σελ.αρχής – αρ.σελ.τέλους.

...σε συλλογικό βιβλίο (των οποίων τα κεφάλαια δεν υπογράφουν όλοι/ες)

ΕΠΙΘΕΤΟ Όνομα1ή2 (χρονολογία), «Τίτλος κεφαλαίου», στο ΕΠΙΘΕΤΟ Όνομα1 & ΕΠΙΘΕΤΟ Όνομα2, *Τίτλος βιβλίου*, Πόλη, εκδοτικός οίκος, κεφ. Χ, σελ. αρ.σελ.αρχής – αρ.σελ.τέλους.

...σε συλλογικό βιβλίο σε επιμέλεια έκδοσης

ΕΠΙΘΕΤΟ Όνομα1ή/και2,3,4κοκ (χρονολογία), «Τίτλος κεφαλαίου», στο ΕΠΙΘΕΤΟ Όνομα1 & ΕΠΙΘΕΤΟ Όνομα2 (επιμ.), *Τίτλος βιβλίου*, Πόλη, εκδοτικός οίκος, κεφ. Χ, σελ. αρ.σελ.αρχής – αρ.σελ.τέλους.

ΕΠΙΘΕΤΟ Όνομα1ή/και2,3,4κοκ (χρονολογία), «Τίτλος κεφαλαίου», στο ΕΠΙΘΕΤΟ Όνομα1, ΕΠΙΘΕΤΟ Όνομα2, ΕΠΙΘΕΤΟ Όνομα3 & ΕΠΙΘΕΤΟ Όνομα4 (επιμ.), *Τίτλος βιβλίου*, Πόλη, εκδοτικός οίκος, κεφ. Χ, σελ. αρ.σελ. αρχής – αρ.σελ.τέλους.

Η ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ 1/4

- Η τεχνολογική εξέλιξη, η ανάπτυξη, οργάνωση και διάρθρωση του παγκοσμίου ιστού, διευκόλυναν και ευνόησαν την «ηλεκτρονική έκδοση».
- «Ηλεκτρονικό βιβλίο», «ηλεκτρονικό περιοδικό»...» χαρακτηρίζει αντίστοιχα τεκμήριο που εκδόθηκε, τεκμήριο που εκδίδεται περιοδικά, αποκλειστικά ή όχι - σε ψηφιακή μορφή, που είναι προσβάσιμο μέσω του παγκοσμίου ιστού κατ' αρχάς, και ανάλογα με τα δικαιώματα, αποκλειστικά από ειδική διαδικτυακή πλατφόρμα του εκδότη/ εκδοτικού οίκου, ειδικά διαρθρωμένη για πολλαπλές υπηρεσίες: μεταφόρτωση ολόκληρου ηλ. τεκμηρίου (ηλ.βιβλίου, τόμου Πρακτικών συνεδρίου, ενός τόμου/τεύχους ηλ.περιοδικού) ή μέρους αυτού (π.χ. κεφαλαίου ηλ.βιβλίου, ηλ.άρθρου περιοδικού, ανακοίνωση Πρακτικών συνεδρίου...), αναζήτηση, καταμέτρηση επισκέψεων, παρακολούθηση μελλοντικών αναφορών σε αυτό, κ.ά.
- Η πολιτική (αγγλ. *policy*) (ηλεκτρονικής) έκδοσης σε Ανοικτή Πρόσβαση υφίσταται χάρη στο νέο medium, αλλά δεν συνεπάγεται αυτόματα.
- Η ηλ.έκδοση δεν είναι η διάθεση της σαρωμένης μορφής έντυπου τεκμηρίου. Η διάθεση/ανεύρεση βιβλίου/ τεύχους περιοδικού/ κεφαλαίου βιβλίου/ άρθρου [τόμου/τεύχους] περιοδικού, τόμου πρακτικών συνεδρίου/ στον παγκόσμιο ιστό (άρα εκ των πραγμάτων, σε ηλεκτρονική/ ψηφιακή μορφή) **ΔΕΝ** δικαιολογεί αυτόματα τον χαρακτηρισμό έκδοσης του τεκμηρίου ως [ηλ. βιβλίο], [ηλ.περιοδικό].

Η ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ 2/4

- Η πλατφόρμα έκδοσης του διαμορφωμένου ηλεκτρονικού τεκμηρίου μπορεί να ταυτίζεται αποκλειστικά με τον εκδότη, τον «εκδοτικό οίκο» ή να εμφανίζεται ως συν-εκδότη, υπεύθυνο για την ψηφιακή μορφοποίηση, διάθεση και διαχείριση της ψηφιακής μορφής, παράλληλα με έναν επιστημονικό / ακαδημαϊκό / ερευνητικό οργανισμό.

Βλ./Συγκρ.: ♦ EKT ePublishing, δημόσια υπηρεσία του Εθνικού Κέντρου Τεκμηρίωσης για την ηλεκτρονική έκδοση έγκριτου επιστημονικού περιεχομένου & την ανοικτή διάθεσή του <https://epublishing.ekt.gr/> > epublishing.ekt.gr/el/about |

♦ Κάλλιπος, Ανοικτές Ακαδημαϊκές Εκδόσεις <https://repository.kallipos.gr/>

- Η οργάνωση και διάρθρωση του περιεχομένου στις πλατφόρμες ηλ.έκδοσης είναι τέτοια, που υπάρχει **πάντα ιστοσελίδα (URL) με την περιγραφή του ηλ.τεκμηρίου** από την οποία δίνεται πρόσβαση στο ηλ.τεκμήριο. **Εκεί προτείνεται επίσης πώς να γίνει αναφορά σε αυτό, σε διάφορους RS.** Αλλά... ☞ Προσαρμόστε αναλόγως με τον Οδηγό Εφαρμογής RS που πρέπει να ακολουθήσετε.

- Επιπρόσθετα, σε αυτήν την ιστοσελίδα (είδος εξωφύλλου) ορίζεται ποιος είναι ο κατάλληλος σύνδεσμος αναφοράς. Συνήθως, καταδεικνύεται ειδικός μόνιμος σύνδεσμος προς αναφορά: με το σύστημα handle.net (URI), ή/και με το σύστημα Digital Object Identifier (DOI) system doi.org .

- **Να ΜΗ δίνεται ο σύνδεσμος (URL) του ίδιου του ανοιγμένου αρχείου .pdf**

Η ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ 3/4

- Υπάρχουν έντυπα τεκμήρια (κυρίως περιοδικά) που αποκτούν παράλληλη «υπόσταση» σε ηλεκτρονική μορφή σε ιστότοπο οργανισμού/ φορέα που αναλαμβάνει την εκ των υστέρων ηλεκτρονική διάθεση σε ανοικτή πρόσβαση και που δεν ταυτοποιείται με τον εκδοτικό οίκο.

Η επεξεργασία αυτή μετά από εμπάργκο συνήθως μιας τριετίας, που επιτρέπει την έντυπη κυκλοφορία (δηλ. και πώληση) του τελευταίου τόμου ή τεύχους, δεν καθιστά, δεν μετατρέπει το περιοδικό σε ηλεκτρονικό περιοδικό.

Π.χ. το περιοδικό *Γεωγραφίες*.

- Υπάρχουν ηλεκτρονικά περιοδικά που εκδίδονται από πανεπιστημιακές εκδόσεις. Ενώ το τρέχον τεύχος διατίθεται από τον ιστότοπο του εκδοτικού οίκου, τα παλαιότερα τεύχη φιλοξενούνται στον ιστότοπο άλλης ακαδημαϊκής υπηρεσίας, την Βιβλιοθήκη & Κέντρο Πληροφόρησης.

Πχ. το περιοδικό *Αειχώρος*.

- Πάλι, σε αυτήν την ιστοσελίδα (είδος εξωφύλλου) θα ορίζεται ειδικός μόνιμος σύνδεσμος προς αναφορά: με το σύστημα handle.net (URI), ή/και με το σύστημα Digital Object Identifier (DOI) system doi.org

- **ΠΡΟΣΟΧΗ !** Τα χαρακτηριστικά της βιβλ.αναφοράς του τεκμηρίου σε ηλ.έκδοση θα διαφέρουν από εκείνα του τεκμηρίου που διατίθεται συμπτωματικά σε κάποιο διαδικτυακό τόπο / σε κάποια «πλατφόρμα» του web (βλ.παρακάτω).

Η ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ 4/4

- Η ανεύρεση βιβλίου, ή τόμου ή τεύχους περιοδικού, ή κεφαλαίου βιβλίου, ή άρθρου περιοδικού, τόμου πρακτικών συνεδρίου ή μεμονωμένη ανακοίνωση από τόμο πρακτικών συνεδρίου στον παγκόσμιο ιστό (άρα εκ των πραγμάτων, σε ψηφιακή μορφή!) **ΔΕΝ** δικαιολογεί αυτομάτως τον χαρακτηρισμό [ηλ. βιβλίο], [ηλ.περιοδικό] στο τεκμήριο αυτό.
- Ας εξακριβωθεί πρώτα από τα στοιχεία δημιουργίας και έκδοσης που αναγράφονται μέσα στο τεκμήριο, εάν το τεκμήριο έχει εκδοθεί ηλεκτρονικά (και ίσως σε συνεργασία με ειδική υπηρεσία ηλεκτρονικά), ώστε έπειτα να εντοπισθεί το σημείο ηλ. έκδοσης ή επίσημο σημείο αρχικής ηλ.διάθεσης.
- Βλ./ Συγκρ. <https://www.ekke.gr/> > εκδόσεις || <https://epublishing.ekt.gr/>
- Στην περίπτωση που το [ηλ.*τεκμήριο] διατίθεται σε άλλο – «τρίτο» σημείο του παγκοσμίου ιστού, μην επιλέγετε εκείνο τον ιστότοπο/ σύνδεσμο όσο έγκριτος είναι ο φορέας στον οποίο αντιστοιχεί (πχ πλατφόρμα eclass ελληνικού δημοσίου Παν/μίου)
- **ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ:** Όλα εξαρτώνται από το *σημείο διάθεσης στον παγκόσμιο ιστό*, σημείο διάθεσης που μόνο όταν ταυτίζεται με τον ιστότοπο του εκδοτικού οίκου είναι *σημείο ηλεκτρονικής έκδοσης*.

- Harvard Referencing System -

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟ ΒΙΒΛΙΟ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΦΟΡΑ

ΕΠΙΘΕΤΟ Όνομα (χρονολογία), *Τίτλος βιβλίου*, [ηλ. βιβλ.] Πόλη, εκδοτικός οίκος, διαθέσιμο από: <https://hdl.handle.net/xxxx>

ΕΠΙΘΕΤΟ Όνομα (χρονολογία), *Τίτλος βιβλίου*, [ηλ. βιβλ.] Πόλη, εκδοτικός οίκος, DOI: <https://xxx.doi.org/10.xxxx> (τελευταία προσβαση ημερομηνία&χρονολογία).

Επιπλέον επιλέγουμε την ηλ.διεύθυνση της ιστοσελίδας από την οποία **οδηγούμαστε στο αρχείο** (συνήθως .pdf), δηλ. από τον οποίο «ανοίγει») και **ΟΧΙ τον σύνδεσμο του ίδιου του (ανοιγμένου ή για «κατέβασμα»)** αρχείου .pdf. Η ιστοσελίδα αυτή λειτουργεί σαν “εξώφυλλο” και εκεί, συχνά, διευκρινίζεται **πώς πρέπει να γίνει αναφορά σε αυτό το τεκμήριο**. Η ηλεκτρονική διεύθυνση του τεκμηρίου που επιλέγουμε, περιλαμβάνει το «θέμα» [handle](https://hdl.handle.net/xxxx), ή [doi.org/10](https://xxx.doi.org/10.xxxx) . Βλ. και παρακάτω.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΠΑΡΑΠΟΜΠΗ

Σαν στα έντυπα βιβλία: ...(Επίθετο χρονολογία: αρ.σελ.)...

- Harvard Referencing System -

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΕ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟ ΒΙΒΛΙΟ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΦΟΡΑ

ΕΠΙΘΕΤΟ Όνομα (χρονολογία), Τίτλος κεφαλαίου, στο Τίτλος βιβλίου, [ηλ. βιβλ.] Πόλη, εκδοτικός οίκος, Κεφ. Χ. σελ. αρ.σελ.αρχής – αρ.σελ. τέλους διαθέσιμο από: <https://hdl.handle.net/xxx> (τελευταία πρόσβαση ημερομηνία&χρονολογία).

ΕΠΙΘΕΤΟ Όνομα (χρονολογία), Τίτλος κεφαλαίου, στο ΕΠΙΘΕΤΟ Όνομα (επιμ.), Τίτλος βιβλίου, [ηλ. βιβλ.] Πόλη, εκδοτικός οίκος, Κεφ. χ. σελ. αρ.σελ. αρχής – αρ.σελ. τέλους DOI: <https://xxx.doi.org/10.xxxx> (τελευταία πρόσβαση ημερομηνία&χρονολογία).

ΕΠΙΘΕΤΟ Όνομα3 (χρονολογία), Τίτλος κεφαλαίου, στο ΕΠΙΘΕΤΟ Όνομα1 & ΕΠΙΘΕΤΟ Όνομα2 (επιμ.), Τίτλος βιβλίου, [ηλ. βιβλ.] Πόλη, εκδοτικός οίκος, Κεφ. χ., σελ. αρ.σελ.αρχής – αρ.σελ.τέλους DOI: <https://xxx.doi.org/10.xxxx> (τελευταία πρόσβαση ημερομηνία&χρονολογία).

Όλο και περισσότερο συχνά προτείνεται στον ιστότοπο πώς πρέπει να γίνει αναφορά στο ηλεκτρονικό τεκμήριο. Προσαρμόζετε αναλόγως.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΠΑΡΑΠΟΜΠΗ

Όπως στα κεφάλαια έντυπων βιβλίων (ενός συγγραφέα, συλλογικού έργου ή βιβλίου σε επιμέλεια) : ...(Επίθετο χρονολογία: αρ.σελ.)...

- Harvard Referencing System -

ΆΡΘΡΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ (ΕΝΤΥΠΟΥ)

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΦΟΡΑ

Γενική υπενθύμιση, για τα τεκμήρια περιοδικής έκδοσης (τα περιοδικά), είτε σε έντυπη μορφή είτε σε ηλεκτρονική: Ουσιαστικά (εκτός από συγκεκριμένη περίπτωση), το περιοδικό δεν αξιοποιείται ως βιβλιογραφική πηγή στο σύνολό του, αλλά από αυτό, αξιοποιείται το κάθε επιλεγμένο άρθρο (ή άρθρα) που δημοσιεύεται σε συγκεκριμένο τόμο ή/και τεύχος του περιοδικού (ανάλογα με τη διαίρεσή του).

ΕΠΙΘΕΤΟ Όνομα (χρονολογία), «Τίτλος άρθρου», Τίτλος περιοδικού, αρ. τόμου, αρ. τεύχους, σελ. αρ.σελ.αρχής - αρ.σελ.τέλους.

Για πολλαπλούς συγγραφείς, βλ. αναλυτικά την περίπτωση του βιβλίου και τα εισαγωγικά.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΠΑΡΑΠΟΜΠΗ

Όπως σε έντυπο βιβλίο: ...(Επίθετο χρονολογία: αρ.σελ.)...

- Harvard Referencing System -

ΆΡΘΡΟ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΦΟΡΑ

Το άρθρο ηλ.περιοδικού ΔΕΝ ταυτίζεται με σαρωμένο (ούτε ψηφιοποιημένο) άρθρο έντυπου περιοδικού. Το URL (ηλ.διεύθυνση) θα είναι εκείνο της έκδοσης του ηλ.περιοδικού, είτε σε αφιερωμένο στο περιοδικό ιστότοπο είτε σε ειδική πλατφόρμα δημοσίευσης, δηλ.έκδοσης (π.χ. του εκδοτικού οίκου, του ειδικού φορέα διαχείρισης ηλ.έκδοσης) ΑΛΛΑ ΟΧΙ αναδημοσίευσης, όχι απλής διάθεσης.

- άρθρο σε ηλεκτρονικό περιοδικό (= περιοδική έκδοση που υπάρχει μόνο σε ηλεκτρονική μορφή – εξ αρχής ή από μια χρονιά και έπειτα)

ΕΠΙΘΕΤΟ Όνομα (χρονολογία), «Τίτλος άρθρου», Τίτλος περιοδικού [ηλ. περιοδικό] αρ. τόμου, αρ. τεύχους, σελ. αρ.σελ.αρχής - αρ.σελ.τέλους διαθέσιμο από https..... (τελευταία πρόσβαση ημερομηνία&χρονολογία)

- άρθρο σε ηλεκτρονικό περιοδικό με DOI (Digital Object Identifier)

ΕΠΙΘΕΤΟ Όνομα (χρονολογία), «Τίτλος άρθρου», Τίτλος περιοδικού [ηλ. περιοδικό] αρ. τόμου, αρ. τεύχους, αρ. αρχικής σελ. - αρ. τελικής σελίδας DOI:..... (τελευταία πρόσβαση ημερομηνία&χρονολογία)

Στα ηλ.περιοδικά συνήθως προτείνεται πώς να γίνει η βιβλ.αναφορά (how to cite) – αρκεί έπειτα μια προσαρμογή στις εδώ οδηγίες.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΠΑΡΑΠΟΜΠΗ

Όπως σε έντυπο βιβλίο: ...(Επίθετο χρονολογία: αρ.σελ.)...

- Harvard Referencing System -

ΆΡΘΡΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ σε ηλεκτρονική μορφή

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΦΟΡΑ

Στην εξαιρετική περίπτωση που ο Συντάκτης εργασίας κρίνει απαραίτητο να αξιοποιήσει ηλεκτρονική μορφή άρθρου που διατίθεται σε σημείο του παγκοσμίου ιστού, διαφορετικό από τον ιστότοπο έκδοσης ή την πλατφόρμα ηλεκτρονικής έκδοσης, θα ταυτοποιηθεί το σημείο αυτό και θα κατονομασθεί: αποθετήριο / πλατφόρμα κοινωνικής δικτύωσης της επιστημονικής κοινότητας κ.ο.κ.

Παρομοίως, στην περίπτωση μεμονωμένης διάθεσης άρθρου σε ηλεκτρονική έκδοχή.

ΕΠΙΘΕΤΟ Όνομα (χρονολογία), «Τίτλος άρθρου», Τίτλος περιοδικού αρ. τόμου, αρ. τεύχους, σελ. αρ.σελ.αρχής - αρ.σελ.τέλους [στο διαδίκτυο] διαθέσιμο από XXXXονομασία ΙστοχώρουXXXX https..... (τελευταία πρόσβαση ημερομηνία&χρονολογία)

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΠΑΡΑΠΟΜΠΗ

Όπως σε έντυπο βιβλίο: ...(Επίθετο χρονολογία: αρ.σελ.)...

- Harvard Referencing System -

ΆΡΘΡΟ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΕΝΗΣ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΦΟΡΑ

«Περιορισμένης πρόσβασης»: δηλ. π.χ.

- σε ηλεκτρονική βάση δεδομένων μιας φυσικής βιβλιοθήκης :

ΕΠΙΘΕΤΟ Όνομα (χρονολογία), «Τίτλος άρθρου», *Τίτλος περιοδικού*, [ηλ. περιοδικό] αρ. τόμου, αρ. τεύχους, σελ. αρ.σελ.αρχής - αρ.σελ. τέλους διαθέσιμο από Ονομασία Βιβλιοθήκης (πρόσβαση ημερομηνία&χρονολογία).

- σε ψηφιακή διαδικτυακή βιβλιοθήκη προσβάσιμη κατόπιν εγγραφής απευθείας ως ιδιώτη ή μέσω της βιβλιοθήκης: (π.χ. Project Muse, Jstor)

ΕΠΙΘΕΤΟ Όνομα (χρονολογία), «Τίτλος άρθρου», *Τίτλος περιοδικού* [στο διαδίκτυο] αρ. τόμου, αρ. τεύχους, σελ. αρ.σελ.αρχής - αρ.σελ.τέλους διαθέσιμο από https..... (πρόσβαση ημερομηνία&χρονολογία)

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΠΑΡΑΠΟΜΠΗ

Όπως σε έντυπο βιβλίο: ...(Επίθετο χρονολογία: σελ.)...

ΤΑ ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

- Τα **πρακτικά συνεδρίου** αποτελούν ιδιαίτερη κατηγορία τεκμηρίου.
- **Συγκεντρώνουν την τελική συντεταγμένη μορφή προφορικών ανακοινώσεων σε ένα συνέδριο**, μια θεματική εκδήλωση η οποία...
 - σχεδιάσθηκε με πρωτοβουλία ενός (ή περισσότερων) Διοργανωτή (= οργανισμός/φορέας, ακαδημαϊκή οντότητα, επιστημονική εταιρεία...),
 - με συγκεκριμένο σκοπό, που προσδιορίζει την ιδιότητα των ομιλητών καθώς και τον κύριο κοινό στον οποίο απευθύνεται,
 - διεξήχθη μια ορισμένη στιγμή, σε ορισμένο χώρο, σε συνεργασία με φορέα /με τη συνδρομή φορέα, που την φιλοξένησε,
- Τα Πρακτικά Συνεδρίου δεν ταυτίζονται με *το πρόγραμμα του συνεδρίου*, ούτε με *το τεύχος («βιβλιαράκι»)*, *βιβλίο περιλήψεων*.
- Ο τόμος (ή οι τόμοι) των Πρακτικών Συνεδρίου δύναται να εκδοθεί έντυπα ή/και ηλεκτρονικά,
 - ως αυτελές συλλογικό βιβλίο σε επιμέλεια,
 - ως αυτοτελές βιβλίο με συγγραφέα την συλλογική οντότητα που διοργάνωσε το συνέδριο («corporate author»)
 - Ως τεύχος/τόμος περιοδικού
 - Ως ξεχωριστό τεύχος/τόμος - παράρτημα ενός περιοδικού

- Harvard Referencing System -

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΣΕ ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΦΟΡΑ

ΕΠΙΘΕΤΟ Όνομα (χρονολογία), «Τίτλος άρθρου» ~~στο Πρακτικά του χχαρ.χχ συνεδρίου/ ημερίδας χχτίτλοςχχ χώρα~~, τόπος διεξαγωγής, ημερομηνία χρονολογία διεξαγωγής, αρ. τόμου, τόπος έκδοσης, εκδότης, σελ. αρ.σελ. αρχής - αρ.σελ. τέλους.

Εάν τα πρακτικά εκδίδονται σε επιμέλεια :

ΕΠΙΘΕΤΟ Όνομα (χρονολογία), «Τίτλος άρθρου» στο ΕΠΙΘΕΤΟ Όνομα (επιμ.), Πρακτικά του χχαρ.χχ συνεδρίου/ ημερίδας χχτίτλοςχχ χώρα, τόπος διεξαγωγής, ημερομηνία χρονολογία διεξαγωγής, αρ. τόμου, τόπος έκδοσης, εκδότης, σελ. αρ.σελ. αρχής - αρ.σελ. τέλους.

Εάν ο τόμος Πρακτικών συνεδρίου εκδίδεται σε ειδική Συλλογή ή Σειρά ενός εκδοτικού οίκου, ή σε ειδική σειρά Περιοδικού π.χ. σειρά Παραρτημάτων, η πληροφορία αυτή θα προστεθεί.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΠΑΡΑΠΟΜΠΗ

Όπως σε έντυπο βιβλίο: ...(Επίθετο χρονολογία: αρ.σελ.)...

Σχετικά με τον ηλ.σύνδεσμο τεκμηρίων σε διαδικτυακές πλατφόρμες έκδοσης ή μόνο διάθεσης, σε διαδικτυακά ιδρυματικά αποθετήρια

☑ Σχετικά με την <ηλ.διεύθυνση> (στην βιβλιογραφική αναφορά / URI / DOI

• Όταν πρόκειται για τεκμήριο που διατίθεται με εφαρμογή συστήματος που απονέμει «μόνιμο αναγνωριστικό» (το οποίο φανερώνεται με το αντίστοιχο στοιχείο που δηλώνει το τεχνολογικό σύστημα που εφαρμόζεται, π.χ. <https://hdl.handle.net/xxx> || <https://xxx.doi.org/10.xxxx>), η μοναδική κατάλληλη ηλεκτρονική διεύθυνση είναι εκείνη με τον σύντομο **URI** (Uniform Resource Identifier) ή **DOI** (Digital Object Identifier) που προτείνεται για χρήση στην πληροφοριακή σελίδα που προηγείται εκείνη στην οποία «ανοίγει» το ηλεκτρονικό αρχείο σε μορφότυπο .pdf (Βλ. και παραπάνω ηλ. έκδοση) π.χ. <http://hdl.handle.net/11610/6200> | <http://hdl.handle.net/10442/hedi/59273> |

Το **DOI**, σε βιβλ. αναφορά, μπορεί να δοθεί ως κωδικό, πχ: DOI: 10.12681/eadd/59273 | ή ως σύνδεσμο, πχ: <https://doi.org/10.12681/eadd/59273>.

Όταν η εργασία υποβάλλεται σε ηλεκτρονική μορφή, να προτιμηθεί ο σύνδεσμος doi. (ΔΕΝ είναι κατάλληλος το (μακρύτερο) URL της ιστοσελίδας όπου βρίσκεσθε & εμφανίζεται στο ειδικό σχετικό πεδίο, και ας συμπεριλαμβάνει στοιχεία όπως handle ή doi.)

• Όταν πρόκειται για ηλ. διεύθυνση ιστοσελίδας ιδιαίτερα μεγάλη, μπορείτε να επιλέξετε την κεντρική ηλ. διεύθυνση (δηλ. το Domain Name μέχρι την Ονομασία χώρου Πρώτου/ Ανωτάτου επιπέδου – TLD) αφού στα άλλα στοιχεία της βιβλ. αναφοράς θα αναφέρετε, αφού υπάρχει, την κατηγορία / το τμήμα όπου αναρτάται συγκεκριμένα το τεκμήριο.

- Harvard Referencing System -

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ*

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΦΟΡΑ

Σε έντυπη μορφή:

ΕΠΙΘΕΤΟ Όνομα (χρονολογία), Τίτλος (Διπλωματική εργασία), ΠΜΣ
XXXXXXX, Σχολή χχχ / Τμήμα χχχχ, Πανεπιστήμιο χχχχχχ, τόπος.

Εάν διατίθεται σε ηλεκτρονική μορφή διαδικτυακά :

ΕΠΙΘΕΤΟ Όνομα (χρονολογία), Τίτλος (Διπλωματική εργασία), ΠΜΣ
XXXXXXX, Σχολή χχχ / Τμήμα χχχχ, Πανεπιστήμιο χχχχχχ, τόπος [στο
διαδίκτυο] διαθέσιμο από: επωνυμία&χαρακτηρισμός αποθετηρίου
<ηλ.διεύθυνση> (πρόσβαση ημερομηνία&χρονολογία)

Ιδιαιτερότητες: ο τίτλος σε όρθια γράμματα, χαρακτηρισμός «Διπλωματική εργασία» εντός παρενθέσεων, μνεία του τίτλου του ΠΜΣ, της Σχολής ή/και του Τμήματος, του Πανεπιστημίου. Επειδή οι διπλωματικές εργασίες διατίθενται πλέον ψηφιακά σε διαδικτυακά αποθετήρια, συνήθως προτείνεται ηλ.διεύθυνση σε <http://hdl.handle.net/xxxx> ή DOI

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΠΑΡΑΠΟΜΠΗ

Όπως σε έντυπο βιβλίο: ...(Επίθετο χρονολογία: αρ.σελ.)...

*Ακαδημαϊκή εργασία στο τέλος κύκλου ΠΜΣ- Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών

- Harvard Referencing System -

ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΗ ΔΙΑΤΡΙΒΗ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΦΟΡΑ

Σε έντυπη μορφή:

ΕΠΙΘΕΤΟ Όνομα (χρονολογία), Τίτλος (Διδακτορική διατριβή), Σχολή χχχ / Τμήμα χχχχ, Πανεπιστήμιο χχχχχχ, τόπος.

Εάν διατίθεται σε ηλεκτρονική μορφή διαδικτυακά :

ΕΠΙΘΕΤΟ Όνομα (χρονολογία), Τίτλος (Διδακτορική διατριβή), Σχολή χχχ / Τμήμα χχχχ, Πανεπιστήμιο χχχχχχ, τόπος [στο διαδίκτυο] διαθέσιμο από: ονομασία αποθετηρίου <ηλ.διεύθυνση> (πρόσβαση ημερομηνία&χρονολογία)

Ιδιαιτερότητες: ο τίτλος σε όρθια γράμματα, χαρακτηρισμός «Διδακτορική διατριβή» εντός παρενθέσεων, μνεία της Σχολής ή/και του Τμήματος, του Πανεπιστημίου. Επειδή οι διδακτορικές διατριβές διατίθενται πλέον σε διαδικτυακά αποθετήρια, συνήθως προτείνεται ηλ.διεύθυνση σε <http://hdl.handle.net/xxxx> ή DOI

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΠΑΡΑΠΟΜΠΗ

Όπως σε έντυπο βιβλίο: ...(Επίθετο χρονολογία: αρ.σελ.)...

- Harvard Referencing System -

ΆΡΘΡΟ ΕΝΤΥΠΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΦΟΡΑ

ΕΠΙΘΕΤΟ Όνομα (χρονολογία), «Τίτλος άρθρου», *Τίτλος Εφημερίδας*, αρ. έκδοσης, ημερομηνία, σελ. αρ.σελ. αρ.στήλης αρχής - αρ.στήλης τέλους άρθρου.

*Η αρίθμηση στήλης γίνεται με γράμμα α,β,γ,δ

Στην περίπτωση που το άρθρο δεν υπογράφεται :

ΌΝΟΜΑΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ (χρονολογία), «Τίτλος άρθρου», *Τίτλος Εφημερίδας*, αρ. έκδοσης, ημερομηνία, σελ. αρ.σελ. αρ.στήλης.αρχής - αρ.στήλης.τέλους άρθρου.

Στην περίπτωση που το άρθρο εκπορεύεται από την Συντακτική Επιτροπή:

ΌΝΟΜΑΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ (χρονολογία), «Τίτλος άρθρου» (Σχόλιο Συντακτικής Επιτροπής), *Τίτλος Εφημερίδας*, αρ. έκδοσης, ημερομηνία, σελ. αρ.σελ. αρ.στήλης.αρχής - αρ.στήλης.τέλους άρθρου.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΠΑΡΑΠΟΜΠΗ

...(Επίθετο χρονολογία: αρ.στήλης.)...

Στην περίπτωση που κρατάτε χειρόγραφες σημειώσεις

Σε περίπτωση τήρησης προσωπικών χειρόγραφων σημειώσεων (πχ έστω σε μια ομιλία) **το σκέλος της βιβλιογραφικής αναφοράς που δακτυλογραφείται / τυπώνεται σε πλάγια γράμματα, να υπογραμμίζεται:**
Π.χ. Σύγκρ.

Σε «έντυπη» ή δακτυλογραφημένη μορφή:

ΕΠΙΘΕΤΟ Όνομα (χρονολογία), «Τίτλος άρθρου», *Τίτλος περιοδικού* αρ. τόμου, σελ. αρ.αρχικής σελ. - αρ. τελικής σελίδας.

ΕΠΙΘΕΤΟ Όνομα (χρονολογία), *Τίτλος βιβλίου*, Πόλη, εκδότης.

Σε χειρόγραφες σημειώσεις:

ΕΠΙΘΕΤΟ Όνομα (χρονολογία), «Τίτλος άρθρου», Τίτλος περιοδικού αρ. τόμου, σελ. αρ αρχικής σελ. - αρ.τελικής σελίδας.

ΕΠΙΘΕΤΟ Όνομα (χρονολογία), Τίτλος βιβλίου, Πόλη, εκδότης.

ΕΠΙΣΗΜΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Εισαγωγή 1/4

Τα επίσημα κείμενα του ελληνικού Κράτους δημοσιεύονται έντυπα και ηλεκτρονικά στην «Εφημερίδα της Κυβερνήσεως» από το Εθνικό Τυπογραφείο (www.et.gr). Η ηλεκτρονική έκδοχή διατίθεται πλέον σε ανοικτή πρόσβαση (ελεύθερα & δωρεάν) για όλους/-ες.

Την αποτελούν διάφορα τεύχη που αντιστοιχούν σε κατηγορίες επίσημων κειμένων. Βλ. https://et.gr/teyxxh_fek/

Οι κατηγορίες αυτές δημιουργήθηκαν/ δημιουργούνται σε διαφορετικές εποχές σε συνάρτηση με την οργάνωση του Κράτους & τις ανάγκες ταξινόμησης. Βλ. <https://et.gr/history/istoria-tis-efimeridas/>

Η δημοσίευση γίνεται τακτικά, σε Φύλλο της «Εφημερίδος της Κυβερνήσεως», τα ξακουστά Φ.Ε.Κ.

Η αναζήτηση Φ.Ε.Κ. <https://search.et.gr/el/> γίνεται ανάλογα με τα στοιχεία που αναζητάτε ή /και που διατίθετε.

Για την πληρέστερη ενημέρωσή σας σχετικά με το ΦΕΚ και τη διευκόλυνση πρόσβασης στα κείμενα που δημοσιεύονται βλ. <https://et.gr/> Συχνές Ερωτήσεις

(Ακολουθεί παρουσίαση περιεχομένου διακριτών τευχών: πηγή <https://www.hellenicparliament.gr/Vouli-ton-Ellinon/I-Bibliothiki/Koinovouleftiki-Sylogiold/Efimeris-Tis-Kyverniseos-FEK/> (πρόσβαση 13.05.2025)

ΕΠΙΣΗΜΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Εισαγωγή 2/4

Εφημερίς της Κυβερνήσεως (Φ.Ε.Κ.) Η Συλλογή περιλαμβάνει όλα τα τεύχη της Εφημερίδος της Κυβερνήσεως από το 1833 έως σήμερα:

Τχ. Α': δημοσιεύονται το Σύνταγμα, οι νόμοι, οι διεθνείς συμβάσεις και συμφωνίες τη χώρας κ.ά.

Τχ. Β': δημοσιεύονται οι κανονιστικές αποφάσεις του Πρωθυπουργού, των υπουργών, των υφυπουργών κ.ά.

Τχ. Γ': δημοσιεύονται σε περίληψη, ατομικά διατάγματα και πράξεις διορισμού, μετάταξης κ.ά.

Τχ. Υπαλλήλων Ειδικών Θέσεων και Οργάνων Διοίκησης Φορέων του Δημοσίου και Ευρύτερου Δημόσιου Τομέα (Υ.Ο.Δ.Δ.)

τχ. Δ': δημοσιεύονται οι πράξεις παραχώρησης δημοσίων κτημάτων, καθορισμού χρήσης γης κ.ά.

τχ. Αναγκαστικών Απαλλοτριώσεων και Πολεοδομικών Θεμάτων (Α.Α.Π.)

τχ. Α.Ε. και Ε.Π.Ε.

τχ. Εμπορικής και Βιομηχανικής Ιδιοκτησίας (Ε.Β.Ι.)

τχ. Προκηρύξεων Ανωτάτου Συμβουλίου Επιλογής Προσωπικού (Α.Σ.Ε.Π.)

τχ. Διακηρύξεων Δημοσίων Συμβάσεων (Δ.Δ.Σ.)

τχ. Ανωτάτου Ειδικού Δικαστηρίου (Α.Ε.Δ.)

τχ. Οικονομικών των Πολιτικών Κομμάτων και Συνασπισμών Πολιτικών Κομμάτων (Ο.Π.Κ.).

Παλαιότερα τεύχη (η έκδοσή τους σταμάτησε το 2006):

τχ. Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου (Ν.Π.Δ.Δ.)

τχ. Αναπτυξιακών Πράξεων (Α.Π.Σ.)

τχ. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΕΠΙΣΗΜΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Εισαγωγή 3/4

Συνηθέστερες σημερινές κατηγορίες νομοθετικών κειμένων της Ελληνικής Δημοκρατίας Δείτε <https://et.gr/>

Νόμοι : Ν. ή ν.

Προεδρικά Διατάγματα : Π.Δ. ή π.δ.

Υπουργικές Αποφάσεις : Υ.Α. ή υ.α.

Κοινές Υπουργικές Αποφάσεις : Κ.Υ.Α. ή κ.υ.α.

Πράξη Νομοθετικού Περιεχομένου

☞ *Ενημερωτικά: Χρηστικά εργαλεία:*

- ♦ (από ιδιωτική εταιρεία): Τράπεζα πληροφοριών Νομοθεσίας <https://www.e-nomothesia.gr/>
- ♦ Ερευνητική πρωτοβουλία του Λάμπρου ΚΑΦΙΔΑ υποψ. Διδάκτ. Στο Παν/μιο Θεσσαλίας: Νόμοι σε html <https://economica.gr/nomoi/>
- ♦ Στα αγγλικά: [GREEK LAW DIGEST \(GLD\) - The Official Guide to Greek Law](#)

GREEK LAW DIGEST is published on the initiative of NOMIKI BIBLIOTHIKI under the auspices of the Ministry of Economy & Development, Enterprise Greece, ACCI and Hellenic Republic Asset Development Fund. (Το GREEK LAW DIGEST εκδίδεται με πρωτοβουλία της ΝΟΜΙΚΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ υπό την αιγίδα του Υπουργείου Οικονομίας και Ανάπτυξης, του Enterprise Greece, του Εμπορικού & Βιομηχανικού Επιμελητηρίου Αθηνών και του Ταμείου Ανάπτυξης Περιουσιακών Στοιχείων του Ελληνικού Δημοσίου.)

ΕΠΙΣΗΜΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Εισαγωγή 4/4

Σε «όλα» τα Κράτη υπάρχει όργανο παρόμοιο (ως προς τη λειτουργία, προφανώς με διαφοροποιημένη ονομασία).

❖ **Για τα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης**, η ενημέρωση για- και πρόσβαση σε- **Εθνικό δίκαιο των χωρών της ΕΕ** είναι εύκολη, μέσω της ειδικής Πύλης: **N-Lex** <https://n-lex.europa.eu/> Κοινή πρόσβαση στις πηγές του εθνικού δικαίου
Ενιαίο σημείο εισόδου στις βάσεις δεδομένων του εθνικού δικαίου κάθε χώρας της ΕΕ βλ. <https://n-lex.europa.eu/index?lang=el>

❖ Ως πολιτική οντότητα που νομοθετεί βλ. https://commission.europa.eu/law/law-making-process/types-eu-law_el , η **Ευρωπαϊκή Ένωση** έχει και αυτή το όργανο δημοσίευσης των κειμένων, την «**Επίσημη Εφημερίδα της Ε.Ε.**», που διατίθεται έντυπα και διαδικτυακά, από την πύλη EUR-LEX - Πρόσβαση στο δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης <https://eur-lex.europa.eu/>

Τι θα βρείτε στο EUR-LEX βλ. <https://eur-lex.europa.eu/content/welcome/about.html>

«Η Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) είναι η κύρια πηγή περιεχομένου του EUR-Lex. Δημοσιεύεται καθημερινά (από τη Δευτέρα έως την Παρασκευή σε τακτική βάση, το Σάββατο, την Κυριακή και τις αργίες μόνο σε επείγουσες περιπτώσεις) στις επίσημες γλώσσες της ΕΕ» <https://eur-lex.europa.eu/oj/direct-access.html?locale=el>

❖ **Ηνωμένο Βασίλειο** βλ. <https://www.legislation.gov.uk/> ο επίσημος εκδότης είναι The National Archives.

Σε παλαιότερες εποχές, αναφερόταν η *Υπηρεσία εκδόσεων της Αυτού Μεγαλειότητος HMSO* (Her Majesty's Stationery Office) [= Βρετανική κρατική υπηρεσία εκδόσεων].

[Τελευταία πρόσβαση σε όλους συνδέσμους της σελίδας: 14.05.2025]

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ ΓΙΑ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΦΟΡΑ - 1

- **Για τα νομοθετικά κείμενα της Ελληνικής Δημοκρατίας, σε επιστημονική εργασία στα ελληνικά όπου δεν υπάρχει περίπτωση σύγχυσης π.χ. με την Κυπριακή Δημοκρατία, συνηθίζεται να παραληφθεί η αρχική μνεία “Ελληνική Δημοκρατία” ως «δημιουργός» του κειμένου.**
- **Απαραίτητη είναι η μνεία του «κρατικού δημιουργού» του νομοθετικού κειμένου στην περίπτωση που συζητούνται / συγκρίνονται εθνικές νομοθεσίες, ή συζητούνται / συγκρίνονται οι νομοθεσίες του ίδιου κράτους αλλά σε διαφορετικά πολιτικά καθεστώτα: π.χ. Ελληνική Δημοκρατία / Βασίλειο της Ελλάδας.**
- **Σε συνάρτηση με το αντικείμενο της εργασίας και την αναλογία των νομοθετικών κειμένων ως πηγών, δύναται να δημιουργηθεί στον κατάλογο βιβλιογραφικών πηγών σχετική ειδική κατηγορία.**
- **Δεν θα δώσετε την πληροφορία διάθεσης στο διαδίκτυο.**
- **Προσοχή, μην αντιγράψετε μια αναφορά σε νομοθετικό κείμενο χωρίς να την έχετε ελέγξει. Γίνεται εύκολα λάθος στα ψηφία.**

Harvard Referencing System

NOMOI, κ.ά. ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ ΓΙΑ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΦΟΡΑ - 2

- **Οι Νόμοι** χαρακτηρίζονται από τον αριθμό τους, την χρονολογία (=έτος) και τον τίτλο τους: ο υπ' αριθμ. Ν. XXXX (XXXX) xxxx
- Ως προς τα χαρακτηριστικά της δημοσίευσης στο Φ.Ε.Κ. απαιτούνται ο αριθμός του Φύλλου, και το διακριτό στοιχείο του τεύχους (Α', Β' κ.έ.) και η πλήρης ημερομηνία & χρονολογία κυκλοφορίας -στην 1^η σελ.
- Το περιεχόμενο διαιρείται σε άρθρα με ενιαία (συνεχή, αυξάνουσα) **αρίθμηση**, που ταξινομούνται παράλληλα σε **μέρη & κεφάλαια**, που εμπεριέχουν ανεξάρτητα από και αυτά, **αριθμημένους παραγράφους** (χωρίς να εμφανίζεται η λέξη «παραγράφος»), και τέλος, **εδάφια** (α,β, γ1, γ2,...)
- Δύναται να εμπεριέχουν και παραρτήματα.
- Δύναται διάφορα μέρη των νόμων να είναι άσχετα μεταξύ τους ως προς το αντικείμενο, να φέρουν σχετικό διακριτικό τίτλο .
- Μερικοί νόμοι είναι γνωστοί με επωνομασία η οποία μπορεί να αναφερθεί εντός ορθίων αγκυλών [] μετά τα τυπικά χαρακτηριστικά.
- Είναι δυνατό, όπως και σε ένα βιβλίο ή βιβλίο σε επιμέλεια, να αξιοποιηθεί ως πηγή μόνο ένα τμήμα από το νομοθετικό κείμενο: οπότε η βιβλιογραφική πληροφορία θα φθάσει μέχρι εκείνο το σημείο.
- **Οι (Κ.)Υ.Α.** έχουν έναν ιδιαίτερο τύπο: π.χ. η υπό στοιχεία Κ.Υ.Α. XXX/XXXX/XX.XX.XXXX των Υπουργείων XXXX «XXXXXX»

Harvard Referencing System

NΟΜΟΙ, κ.ά. Νομοθετήματα ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΦΟΡΑ (παραδείγματα)

⌘ Κατ'εξαίρεση με το πρότυπο των βιβλ. αναφορών και παραπομπών που υιοθετήθηκε στο παρόντα Οδηγό (αποτύπωση τύπου), εδώ ακολουθούν παραδείγματα.

N.2539/1997 «Συγκρότηση της πρωτοβάθμιας τοπικής αυτοδιοίκησης» [Νόμος Καποδίστριας], ΦΕΚ 244/Α/04-12-1997.

N. 3852/2010 «Νέα αρχιτεκτονική της αυτοδιοίκησης και της αποκεντρωμένης διοίκησης – Πρόγραμμα Καλλικράτης», ΦΕΚ 87/Α/07-06-2010.

N. 3869/2010 «Ρύθμιση των οφειλών υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων και άλλες διατάξεις» [Νόμος Κατσέλη], ΦΕΚ 130/Α/03-08-2010.

N. 4430/2016 «Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία και ανάπτυξη των φορέων της και άλλες διατάξεις», ΦΕΚ 205/Α/31-10-2016.

N. 4676/2020 «Εκσυγχρονισμός θεσμικού πλαισίου για τις θαλάσσιες ενδομεταφορές και λοιπές διατάξεις», ΦΕΚ 67/Α/19-3-2020

Κ.Υ.Α. 42112 ΕΞ 2019 «Διαδικασία διεξαγωγής των δημοπρασιών για την παραχώρηση απλής χρήσης αιγιαλού, παραλίας, όχθης και παρόχθιας ζώνης μεγάλων λιμνών και πλεύσιμων ποταμών, η οποία προβλέπεται στις διατάξεις του άρθρου 13 του ν. 2971/2001 (Α'285), όπως ισχύει.», ΦΕΚ 1443/Β/24-04-2019.

Απόφαση Κυβερνητικού Συμβουλίου Οικονομικής Πολιτικής Αριθμ. 4/2019 «Κύρωση του Εθνικού Σχεδίου για την Ενέργεια και το Κλίμα (ΕΣΕΚ)», ΦΕΚ 4893/Β/31-12-2019.

Harvard Referencing System

NΟΜΟΙ, κ.ά. Νομοθετήματα ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΠΑΡΑΠΟΜΠΗ (παραδείγματα)

⌘ Κατ'εξαίρεση με το πρότυπο των βιβλ. αναφορών και παραπομπών που υιοθετήθηκε στον παρόντα Οδηγό (αποτύπωση τύπου), εδώ ακολουθούν παραδείγματα.

Ο Ν.2539/1997 άλλαξε...

Σύμφωνα με τον *Καλλικράτη* (Ν. 3852/2010)....

Ο «νόμος Κατσέλη» (Ν. 3869/2010) όρισε...

Με τον ν. 4430/2016 «Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία και ανάπτυξη των φορέων της και άλλες διατάξεις»,

Ο ν.4676/2020 φέρνει αλλαγές στις θαλάσσιες ενδομεταφορές...

Το 2019, με κοινή υπουργική απόφαση των Κ.Υ.Α. 42112 ΕΞ 2019 «Διαδικασία διεξαγωγής των δημοπρασιών για την παραχώρηση απλής χρήσης αιγιαλού, παραλίας, όχθης και παρόχθιας ζώνης μεγάλων λιμνών και πλεύσιμων ποταμών, η οποία προβλέπεται στις διατάξεις του άρθρου 13 του ν. 2971/2001 (Α'285), όπως ισχύει.»

Το ΕΣΕΚ, που κυρώθηκε την τελευταία μέρα του περσινού έτους (Απόφαση Κυβερνητικού Συμβουλίου Οικονομικής Πολιτικής Αριθμ. 4/2019), καθορίζει....

Πώς γίνεται η βιβλιογραφική αναφορά και παραπομπή σε διαδικτυακά ηλεκτρονικά «κείμενα», τεκμήρια;

(όχι ηλεκτρονικά βιβλία & επιστημονικά περιοδικά που διατίθενται [και] στο διαδίκτυο, όχι τεκμήρια σε οργανωμένες διαδικτυακές συλλογές ηλεκτρονικού περιεχομένου, όπως π.χ. ιδρυματικά αποθετήρια, ψηφιακές βιβλιοθήκες)

Γενικές επισημάνσεις

Πώς γίνεται η βιβλιογραφική αναφορά και παραπομπή σε:

- Κεντρική ιστοσελίδα (ιστότοπος, διαδικτυακός τόπος)
 - Άρθρο ηλεκτρονικής εφημερίδας
 - Κείμενο σε Ιστοσελίδα
 - Καταχώριση σε Ιστολόγιο & σχετικό Σχόλιο
 - Μέσα κοινωνικής δικτύωσης
 - Ηλεκτρονική εικόνα από ιστοσελίδα
 - Βίντεο στο YouTube
- ❖ Ο «Κατάλογος ιστοτοόπων», «Ιστογραφία» (αγγλ. “Webography”)

Πώς γίνεται η βιβλιογραφική αναφορά και παραπομπή σε διαδικτυακά ηλεκτρονικά τεκμήρια;

Γενικές επισημάνσεις – 1 -

- ☑ Οι βασικές αρχές που διέπουν τον τρόπο με τον οποίο συντάσσονται και διατυπώνονται οι βιβλιογραφικές αναφορές και παραπομπές στις πηγές που παρουσιάστηκαν παραπάνω, ισχύουν και στις ακόλουθες περιπτώσεις.
- ☑ Δώστε προσοχή
 - στην ταυτότητα του ιστοτόπου, και την ευστοχία επιλογής του ως πηγής (στην περίπτωση διαδικτυακού κειμένου /εικ) ή τόπου διάθεσης τεκμηρίου (π.χ. επιστημονικού ηλ-βιβλίου / ηλεκτρονική έκδοχή άρθρου)
 - στην φύση της ανάρτησης (πρωτότυπη ή αναδημοσίευσης; Τότε, αναζητήστε και βρείτε την αρχική ανάρτηση),
 - στην ημερομηνία & χρονολογία ανάρτησης (κίνδυνος σύγχυσης με την ημερομηνία & χρονολογία της επίσκεψής σας).
- ☑ Συνιστά καλή πρακτική να φυλάξετε «αντίγραφο» της ιστοσελίδας που αξιοποιείτε: εφόσον δεν χρησιμοποιείτε ειδικό λογισμικό διαχείρισης, κάντε στιγμιότυπο οθόνης: CTRL+ALT+ PRT SC (=Print Screen) έπειτα CTRL+V (= επικόλληση) σε αρχείο Παρουσίασης ή Κειμένου)
- ☑ Θα αναγράφετε την ηλ.διεύθυνση στην βιβλιογραφική αναφορά και θα προσθέσετε πάντα: (τελευταία πρόσβαση ημερομηνία&χρονολογία)

Πώς γίνεται η βιβλιογραφική αναφορά και παραπομπή σε διαδικτυακά ηλεκτρονικά τεκμήρια;

Γενικές επισημάνσεις - 2-

☑ Σχετικά με τον URL δηλ. <ηλ.διεύθυνση> (http://... https://...) στην βιβλιογραφική αναφορά: (συνέχεια)

• Όταν πρόκειται για ηλ. διεύθυνση ιστοσελίδας με πολλούς ειδικούς χαρακτήρες (προκύπτει συχνά όταν η ιστοσελίδα εμπεριέχει λέξεις γραμμένες με χαρακτήρες του ελληνικού αλφαβήτου), θα αναγράφετε αυτές τις λέξεις μέρος της ηλ. διεύθυνσης όπως είναι, δίνοντας ιδιαίτερη προσοχή στην ορθογραφία:

Π.χ. αντί

<https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%91%CE%BD%CF%84%CE%B1%CF%81%CE%BA%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AE>

Θα αναγράφετε:

<https://el.wikipedia.org/wiki/Ανταρκτική>

Προσοχή, στην περίπτωση που δακτυλογραφήσατε κατά λάθος π.χ. <https://el.wikipedia.org/wiki/Ανταρτική>, η ηλ. διεύθυνση δεν θα ανοίξει / δεν αντιστοιχεί.

- Harvard Referencing System -

ΙΣΤΟΤΟΠΟΥ (πρβλ. παρακάτω «ιστογραφία»)

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΦΟΡΑ

Τίτλος Ιστοτόπου / ιστοσελίδας με στοιχεία ταυτότητας, [ιστοσελίδα] διαθέσιμο από <ηλ.διεύθυνση> (τελευταία πρόσβαση ημερομηνία & χρονολογία).

Παραδείγματα:

Επιχειρείν Γραφείο Συμβούλων [ιστότοπος] διαθέσιμο από <https://www.epixeirein.com.gr/> (τελευταία πρόσβαση 03.06.2019).

Επιχειρείν – Σύμβουλοι επιχειρήσεων και Marketing [ιστότοπο] διαθέσιμο από <https://epixeirein.gr/> (τελευταία πρόσβαση 14.05.2025).

Επιχειρώ [της επιχείρησης infiNitas Ιδιωτική Κεφαλαιουχική Εταιρεία Πολυμέσων Διαδικτύου & Επικοινωνίας], [ιστότοπος] διαθέσιμο από <http://www.epixeiro.gr/> (τελευταία πρόσβαση 14.05.2025).

Επιχειρείν, εταιρεία Συμβούλων Επιχειρήσεων, [ιστότοπος] διαθέσιμο από <https://epihirin.gr/> (τελευταία πρόσβαση 14.05.2025)

Σύμβουλοι Επιχειρείν [ιστότοπος] διαθέσιμο από <https://epixirin.gr/> (τελευταία πρόσβαση 14.05.2025)

ΦΜ-Επιχειρείν, Εταιρεία συμβούλων επιχειρήσεων, [ιστότοπος] διαθέσιμο από <https://www.fme.gr/> (τελευταία πρόσβαση 14.05.2025).

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΠΑΡΑΠΟΜΠΗ

Αφού μελετάτε, σχολιάζετε έναν ιστότοπο στο σύνολό του (την ταυτότητα, το περιεχόμενό του, τους ιδιοκτήτες της) θα προκύψει η ανάγκη να παραπέμπετε τον αναγνώστη σε αυτό. Οπότε, προφανώς θα παραθέσετε τον τίτλο της στην ίδια την πρόταση και θα αναγραφεί σε πλάγια γράμματα : ...ο ιστότοπος* *Τίτλος Ιστοσελίδας/τόπου...* (*μπορείτε να προσθέσετε επίθετο, χαρακτηριστικά στοιχεία της ταυτότητας που θα βοηθήσει τον αναγνώστη)

- Harvard Referencing System -

ΑΡΘΡΟ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΦΟΡΑ

ΕΠΙΘΕΤΟ Όνομα Συγγραφέα (χρονολογία), «Τίτλος άρθρου», Τίτλος Εφημερίδας [ηλ. εφημερίδας] ημερομηνία, σελ., διαθέσιμο από <ηλ.διεύθυνση> (τελευταία πρόσβαση ημερομηνία&χρονολογία).

Δείτε τη διαφορά με την ηλεκτρονική έκδοση έντυπης εφημερίδας :

ΕΠΙΘΕΤΟ Όνομα Συγγραφέα (χρονολογία), «Τίτλος άρθρου», Τίτλος Εφημερίδας [στο διαδίκτυο] έντυπη έκδοση, ημερομηνία, σελ., διαθέσιμο από <ηλ.διεύθυνση> (τελευταία πρόσβαση ημερομηνία&χρονολογία).

☞ σελ., εφόσον υπάρχει αρίθμηση! Αν πρόκειται για ψηφιοποιημένη έντυπη έκδοση, τότε αρ.στήλης | Εάν πρόκειται για ανάρτηση άρθρου της έντυπης έκδοσης, αναφέρεται «έντυπη έκδοση» και θα το προσθέτετε.

Επισήμανση: σχετικά με τα στοιχεία του συγγραφέα, σε περίπτωση ανυπόγραφου άρθρου ή άρθρου της συντακτικής επιτροπής, βλ. διαφάνεια αρ. 20.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΠΑΡΑΠΟΜΠΗ

...(Επίθετο χρονολογία: αρ.σελ.)... ή ...(Τίτλος Εφημερίδας χρονολογία: αρ.σελ.)

- Harvard Referencing System - ΚΕΙΜΕΝΟ ΣΕ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑ - 1

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΦΟΡΑ

Εφόσον παρέχονται τα στοιχεία του Συγγραφέα:

ΕΠΙΘΕΤΟ Όνομα Συγγραφέα (χρονολογία), *Τίτλος κειμένου* [στο διαδίκτυο], ημερομηνία τελευταίας επικαιροποίησης, διαθέσιμο από <ηλ.διεύθυνση> (τελευταία πρόσβαση ημερομηνία & χρονολογία).

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΠΑΡΑΠΟΜΠΗ

Όπως σε έντυπο βιβλίο ...(Επίθετο χρονολογία)...

Εφόσον ΔΕΝ παρέχονται τα στοιχεία του Συγγραφέα, σε περίπτωση ιστοσελίδας φορέα, οργανισμού, επιχείρησης:

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΦΟΡΑ

ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΦΟΡΕΑ / ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ / ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ (χρονολογία), *Τίτλος κειμένου* [στο διαδίκτυο], ημερομηνία τελευταίας επικαιροποίησης, διαθέσιμο από <ηλ.διεύθυνση> (τελευταία πρόσβαση ημερομηνία & χρονολογία).

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΠΑΡΑΠΟΜΠΗ

...(Ονομασία Φορέα/Οργανισμού/Επιχείρησης χρονολογία)...

- Harvard Referencing System -

ΚΕΙΜΕΝΟ ΣΕ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑ - 2

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΦΟΡΑ

ΣΤΙΣ ΥΠΟΛΟΙΠΕΣ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ ΚΕΙΜΕΝΟΥ ΣΕ ΙΣΤΟΤΟΠΟ

Τίτλος κειμένου (χρονολογία) [στο διαδίκτυο] ημερομηνία τελευταίας επικαιροποίησης, διαθέσιμο από <ηλ.διεύθυνση> (τελευταία πρόσβαση ημερομηνία&χρονολογία).

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΠΑΡΑΠΟΜΠΗ

...(Τίτλος κειμένου χρονολογία)...

.... (Πρώτες λέξεις Τίτλου κειμένου χρονολογία)

- Harvard Referencing System -

ΚΑΤΑΧΩΡΙΣΗ ΣΕ ΙΣΤΟΛΟΓΙΟ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΦΟΡΑ

ΕΠΙΘΕΤΟ Όνομα Συγγραφέα (χρονολογία), Τίτλος καταχώρισης, *Τίτλος ιστολογίου* [ιστολόγιο], ημερομηνία καταχώρισης, διαθέσιμο από <πλήρης ηλεκτρονική διεύθυνση του ιστολογίου> (τελευταία πρόσβαση ημερομηνία&χρονολογία).

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΠΑΡΑΠΟΜΠΗ

...(Επίθετο χρονολογία).....

ΣΧΟΛΙΟ ΣΕ ΚΑΤΑΧΩΡΙΣΗ ΣΕ ΙΣΤΟΛΟΓΙΟ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΦΟΡΑ

Στοιχεία Συγγραφέα Σχολίου (χρονολογία), Τίτλος καταχώρισης στο ιστολόγιο, *Τίτλος ιστολογίου* [ιστολόγιο], ημερομηνία καταχώρισης σχολίου, διαθέσιμο από <πλήρης ηλεκτρονική διεύθυνση του ιστολογίου> (τελευταία πρόσβαση ημερομηνία&χρονολογία).

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΠΑΡΑΠΟΜΠΗ

...(Στοιχεία Συγγραφέα Σχολίου χρονολογία).....

- Harvard Referencing System - ΣΕ ΜΕΣΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΔΙΚΤΥΩΣΗΣ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΦΟΡΑ

ΕΠΙΘΕΤΟ ΌνομαΔημιουργού (χρονολογία), Τίτλος σελίδας [ονομασία είδους μέσου κοινωνικής δικτύωσης] ημερομηνία καταχώρισης, διαθέσιμο από <ηλ.διεύθυνση> (τελευταία πρόσβαση ημερομηνία&χρονολογία).

ΕΠΙΘΕΤΟ ΌνομαΔημιουργού ή διαθέσιμα στοιχεία αυτού !

Σε περίπτωση [ex-Twitter] X : ΕΠΙΘΕΤΟ ΌνομαΔημιουργού (χρονολογία), Πλήρες κείμενο του Τιτιβίσματος, [X] ημερομηνία καταχώρισης, διαθέσιμο από <ηλεκτρ.διεύθυνση> (τελευταία πρόσβαση ημερομηνία&χρονολογία).

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΠΑΡΑΠΟΜΠΗ

...(Επίθετο χρονολογία)...

- Harvard Referencing System -

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΕΙΚΟΝΑ (από ιστοσελίδα)

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΦΟΡΑ

ΕΠΙΘΕΤΟ Όνομα Δημιουργού (χρονολογία Της Δημιουργίας Της Εικόνας),
Τίτλος έργου [είδος εικόνας] διαθέσιμο από τίτλο ιστοτόπου
<ηλ.διεύθυνση> (τελευταία πρόσβαση ημερομηνία & χρονολογία).

*Στην περίπτωση που δεν διατίθενται τίποτε από τα ακόλουθα: ΕΠΙΘΕΤΟ
Όνομα Δημιουργού (χρονολογία), βρείτε την ονομασία του ηλεκτρονικού
αρχείου (κάνοντας δεξιά κλικ για τις ιδιότητες του αρχείου). Αλλιώς
αναφέρετε απευθείας τον Τίτλο του έργου :*

Τίτλος έργου (χ.χ.), [είδος εικόνας] διαθέσιμο από τίτλο ιστοτόπου
<ηλ.διεύθυνση> (τελευταία πρόσβαση ημερομηνία & χρονολογία).

Δυνητικές κατηγορίες Είδους εικόνας: εικόνα στο διαδίκτυο, φωτογραφία,
ηλεκτρονική φωτογραφία, χάρτης κ.ο.κ.

Για τις εικόνες στη Βικιπαίδεια / Wikipedia (βλ. επίσης το ειδικό αφιέρωμα)

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΠΑΡΑΠΟΜΠΗ

...(Επίθετο Δημιουργού χρονολογία)...

....(Τίτλος έργου χρονολογία)

- Harvard Referencing System -

BINTEO ΣΤΟ YOUTUBE

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΦΟΡΑ

ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΗ/ΚΑΝΑΛΙΟΥ (χρονολογία Ανάρτησης), *Τίτλος Βίντεο*, πρόσθετα στοιχεία όπως τίτλος σειράς, αρ. επεισοδίου [βίντεο στο YouTube] διαθέσιμο από <ηλ.διεύθυνση> (τελευταία πρόσβαση ημερομηνία & χρονολογία).

Με τη διάδοση της πρακτικής της βιντεοσκόπησης εκδηλώσεων, φορείς, οργανισμοί δημιουργούν δικό τους κανάλι στο YouTube. Προτιμήστε το επίσημο κανάλι (και κατ' επέκταση το επίσημο βίντεο) μιας εκδήλωσης, από την ιδιωτική βιντεοσκόπηση – εκτός εάν ακριβώς αξιοποιείτε / σχολιάζετε τη διαφορά που παρατηρείτε μεταξύ των δυο .

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΠΑΡΑΠΟΜΠΗ

...(Επίθετο χρονολογία)...

Υπάρχει περίπτωση να θέλετε να παραπέμψετε σε συγκεκριμένο σημείο, που εκφράζεται σε μονάδες μέτρησης χρόνου, οπότε: ...(Επίθετο χρονολογία: 1:23'42'')...

Ο «Κατάλογος ιστοτόπων» / «Ιστογραφία» (αγγλ. “webography”)

- **Η λέξη:** Νεολογισμός κτισμένος κατ’ αναλογία με την αγγλική λέξη «bibliography». Στα ελληνικά αποδίδεται «Κατάλογος ιστοτόπων».
- **Τί χαρακτηρίζει;** Κατάλογος ιστοτόπων που συσχετίζονται με συγκεκριμένο θέμα (που επεξεργάσθηκε προηγουμένως γραπτά ή προφορικά με την υποστήριξη λογισμικού σχεδιασμού και προβολής Παρουσίασης).
- **Ο «ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΙΣΤΟΤΟΠΩΝ» ΔΕΝ ΑΝΤΙΚΑΘΙΣΤΑ - ΟΥΤΕ ΤΑΥΤΙΖΕΤΑΙ ΜΕ - ΤΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ / ΤΟΝ ΚΑΤΑΛΟΓΟ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΑΝΑΦΟΡΩΝ.**
- **Είναι απαραίτητος;** Είναι στην κρίση του Συντάκτη. Μπορεί να είναι πολύτιμος σε περίπτωση ιστολογιών ή ιστοτόπων που συσχετίζονται όχι με επίσημο (γνωστό) φορέα, αλλά με ομάδες (όπως ΜΚΟ, ερευνητικές ομάδες) με «ειδίκευση», με «αποκλειστική μελέτη, παρακολούθηση», με «εστιασμένη δράση/ δραστηριότητα» στο θέμα.
Επιτρέπει στον αναγνώστη / στο ακροατήριο να παρακολουθεί το θέμα στο μέλλον.
Εναπόκειται στον Συντάκτη να προσδιορίσει την εμβέλεια του καταλόγου.
- **Πώς παρουσιάζεται; Τρόπος 1. κατ’ αλφαβητική σειρά της ονομασίας του ιστοτόπου όπως δηλώνεται λεκτικά όχι με την ηλ. Διεύθυνση):**
Ονομασία Του ιστοτόπου & στοιχεία ταυτότητας: <ηλ.διεύθυνση> της κεντρικής ιστοσελίδας, τελευταία επίσκεψη: ημερομηνία – χρονολογία.
Δύναται οι εγγραφές να κατηγοριοποιηθούν σε ιστοσελίδες, ιστολόγια & Μέσα κοινωνικής δικτύωσης, ή συνειδητά να μη προτιμηθεί.

Ο «Κατάλογος ιστοτόπων» / «Ιστογραφία» (αγγλ. “webography”)

Παραδείγματα (Συγκρ. Με παραπάνω: βιβλ.αναφορά σε ιστότοπο):

Τρόπος 1

Επιχειρείν Γραφείο Συμβούλων <https://www.epixeirein.com.gr/> (τελευταία πρόσβαση 03.06.2019).

Επιχειρείν – Σύμβουλοι επιχειρήσεων και Marketing <https://epixeirein.gr/> (τελευταία πρόσβαση 14.05.2025).

Επιχειρείν, εταιρεία Συμβούλων Επιχειρήσεων, <https://epihirin.gr/> (τελευταία πρόσβαση 14.05.2025).

Επιχειρώ [της επιχείρησης infiNitas Ιδιωτική Κεφαλαιουχική Εταιρεία Πολυμέσων Διαδικτύου & Επικοινωνίας], <http://www.epixeiro.gr/> (τελευταία πρόσβαση 14.05.2025).

Σύμβουλοι Επιχειρείν <https://epixirin.gr/> (τελευταία πρόσβαση 14.05.2025)

ΦΜ-Επιχειρείν, Εταιρεία συμβούλων επιχειρήσεων <https://www.fme.gr/> (τελευταία πρόσβαση 14.05.2025).

=====

Τρόπος 2

[epixeirein.com.gr/](https://www.epixeirein.com.gr/) Επιχειρείν Γραφείο Συμβούλων (τελευταία πρόσβαση 03.06.2019).

epixeirein.gr/ Επιχειρείν – Σύμβουλοι επιχειρήσεων και Marketing (τελευταία πρόσβαση 14.05.2025).

epihirin.gr/ Επιχειρείν, εταιρεία Συμβούλων Επιχειρήσεων, (τελευταία πρόσβαση 14.05.2025)

[epixeiro.gr/](https://www.epixeiro.gr/) Επιχειρώ [της επιχείρησης infiNitas Ιδιωτική Κεφαλαιουχική Εταιρεία Πολυμέσων Διαδικτύου & Επικοινωνίας], (τελευταία πρόσβαση 14.05.2025).

epixirin.gr/ Σύμβουλοι Επιχειρείν (τελευταία πρόσβαση 14.05.2025)

[fme.gr/](https://www.fme.gr/) ΦΜ-Επιχειρείν, Εταιρεία συμβούλων επιχειρήσεων (τελευταία πρόσβαση 14.05.2025).

Λεκτικό στα ελλ., αγγλ., γαλλ. για τις βιβλιογραφικές αναφορές (με τη σειρά αναγραφής)

- [στο διαδίκτυο] (αγγλ.) [on-line] | (γαλλ.) [en ligne] *ή* [sur internet]
- διαθέσιμο από (αγγλ.) available from) [*ακολουθεί το/η URL <ηλ.διεύθυνση>*]
- πρόσβαση *ή* τελευταία πρόσβαση - ακολουθεί η *ημερομηνία* - σε κάποιες περιπτώσεις και η *ώρα* (σε ώρα GMT – Greenwich Mean Time *ή* UTC – Coordinated Universal Time) (αγγλ.) (accessed on + *date*)
- τελευταία ενημέρωση *ακολουθεί η* ημερομηνία (αγγλ. updated + *date* / γαλλ. [Dernière] mise à jour + *date*)
- Τελευταία τροποποίηση *ακολουθεί η* ημερομηνία (αγγλ. Last modified + *date* / γαλλ. Dernière modification + *date*)
- χ.χ. (= χωρίς χρονολογία) αγγλ. n.d. = no date, γαλλ. s.d. = sans date)
- ανακτήθηκε *ή* ανάκτηση στις (αγγλ. retrieved on...) (γαλλ. téléchargé le...) – σε περίπτωση αρχείου .doc, .pdf, txt... που μεταφορτώνεται (προστίθεται η ημερομηνία & χρονολογία ανάκτησης)

Ξενόγλωσσοι οδηγοί που συμβουλευθήκαν:

ANGLIA RUSKIN UNIVERSITY (ARU) – University Library (2019?), *Guide to the Harvard System of Referencing (6th edition)*, [στο διαδίκτυο] διαθέσιμο από <https://library.aru.ac.uk/referencing/harvard.htm> (τελευταία πρόσβαση 13-05-2025).

UNIVERSITY OF EXETER – COLLEGE OF LIFE AND ENVIRONMENTAL SCIENCE – DEPARTEMENT OF GEOGRAPHY (χ.χ.), *Geography Referencing and Style Guide* [στο διαδίκτυο], διαθέσιμο από https://geography.exeter.ac.uk/media/universityofexeter/schoolofgeography/pdfs/currentstudents/Referencing_and_Style_Guide.pdf (τελευταία ανάκτηση 28-03-2021).

ΓΙΑ ΑΝΑΦΟΡΕΣ & ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ ΣΕ ΓΕΩΧΩΡΙΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ

Καταρχάς, συμβουλευθείτε τους διδάσκοντες και τις διδάσκουσες των σχετικών εξειδικευμένων μαθημάτων.

Ενδεικτικοί ξενόγλωσσοι οδηγοί αναφοράς (αγγλ. referencing) ή/και παραπομπής (αγγλ. citation) γεωχωρικών δεδομένων (geospatial data).

Προσοχή: σε μερικούς οδηγούς γίνεται χρήση των λέξεων "cite", "citing", "citation" ενώ είναι προφανές ότι εννοείται "reference", "referencing".

ANGLIA RUSKIN UNIVERSITY (UK) - UNIVERSITY LIBRARY (2019), *Guide to the Harvard System of Referencing (6.1.2nd edition)* , April 2019 [pdf] > κατηγορία 7. Image, 7.5. Maps - Print maps, Digimap, and Google Earth, ανάκτηση από https://london.aru.ac.uk/_uploads/guides/Harvard_referencing_201920-ugqim.pdf (τελευταία ανάκτηση 29/10/2025)

BROCK UNIVERSITY (CA) - UNIVERSITY LIBRARY (χ.χ.), *Citing Maps and Other Geospatial Sources* [στο διαδίκτυο] διαθέσιμο από <https://researchguides.library.brocku.ca/citingandreferencing/maps> (τελευταία πρόσβαση 29/10/2025)

GEORGE MASON UNIVERSITY (USA) – UNIVERSITY LIBRARIES (χ.χ.), *Geospatial Data & GIS Infoguide. Write and Cite* [στο διαδίκτυο] διαθέσιμο από <https://infoguides.gmu.edu/geospatial/cite> (τελευταία πρόσβαση 29/10/2025)

NORTH CAROLINE STATE UNIVERSITY (USA) - NCSU Libraries (χ.χ.), *Map and Atlases*, [στο διαδίκτυο] διαθέσιμο από <https://www.lib.ncsu.edu/formats/maps/citing-maps> (τελευταία πρόσβαση 29/10/2025)

ΑΝΑΦΟΡΕΣ & ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ ΣΕ «ΠΡΟΪΟΝΤΑ» ΑΠΌ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΗ ΤΕΧΝΗΤΗ ΝΟΗΜΟΣΥΝΗ; 1/3

Η παγκόσμια ακαδημαϊκή κοινότητα θα καθορίσει πώς να μεταχειρίζονται ό,τι παράγουν τα εργαλεία Παραγωγικής Τεχνητής Νοημοσύνης βασισμένα σε *Large Language Models* (LLMs) - Μεγάλα Γλωσσικά Μοντέλα όταν θα έχουν ρυθμισθεί διάφορα ζητήματα (εκ των οποίων νομικού χαρακτήρα) που αφορούν τη χρήση τους. Εντωμεταξύ, όλα σε πλήρη εξέλιξη.

Παρακολουθείται σε πολλά επίπεδα: βλ. [ΙΕΠ \(Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής\) έκδοση στην ελληνική γλώσσα του Οδηγού “Guidance for generative AI in education and research” της UNESCO](#). UNESCO (2024), *Κατευθυντήριες γραμμές για την παραγωγική τεχνητή νοημοσύνη στην εκπαίδευση και την έρευνα*.

☞ *Ενημερωθείτε:*

- ❖ Υπάρχει ιδρυματικός χάρτης για την χρήση τους;
- ❖ Σχετικός κανονισμός Τμήματος;
- ❖ Οι διδάσκοντες/-ουσες έχουν καθορίσει κανονιστικό πλαίσιο για το μάθημά τους;

Όλο και περισσότερα πανεπιστήμια υποστηρίζουν την χρήση τους εντός ενός κανονιστικού πλαισίου που έχει καταγραφεί και κοινοποιηθεί.

- Βλ. eclass.hua.gr/courses/GEO236/ σύνδεσμοι, 15.α. [Παραγωγική Τεχνητή Νοημοσύνη στο Πανεπιστήμιο || Generative AI in Academia](#)

ΑΝΑΦΟΡΕΣ & ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ ΣΕ «ΠΡΟΪΟΝΤΑ» ΑΠΌ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΗ ΤΕΧΝΗΤΗ ΝΟΗΜΟΣΥΝΗ; 2/3

- ❖ Υπό συζήτηση παραμένει ο τρόπος με τον οποίο (α) γίνεται ηθική χρήση της πΤΝ στην εκπόνηση εργασιών και διεξαγωγή έρευνας, (β) ενημερώνεται σχετικά ο αναγνώστης / αξιολογητής.

Βλ. <https://eclass.hua.gr/courses/GEO236/> > Σύνδεσμοι

- > [15.β. Διαφάνεια στη χρήση Παραγωγικής ΤΝ στο Πανεπιστήμιο || Generative AI in Academia and Transparency](#) "How to cite?", really? || Logos, Icons, AI usage disclosure -

μ.ά.

[BROCK UNIVERSITY \(CA, Ontario\): Citing Artificial Intelligence \(AI\)](#)

[Université de Sherbrooke \(CA, Québec\): Intelligences artificielles: Rédaction et citation](#)

[UCL – University College London \(UK\): Acknowledging the use of generative AI and referencing generative AI](#)

[University College Dublin, \(IE\), UCD Library, Harvard Style Guide: Generative AI](#)

ΑΝΑΦΟΡΕΣ & ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ ΣΕ «ΠΡΟΪΟΝΤΑ» ΑΠΌ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΗ ΤΕΧΝΗΤΗ ΝΟΗΜΟΣΥΝΗ; 3/3

- ❖ Επίσης, ως προς την αναγνώριση ιδιότητας «δημιουργού» στην παραγωγική Τεχνητή Νοημοσύνη ειδικότερα στο πλαίσιο της βιβλιοθηκονομίας, η συζήτηση βρίσκεται σε πλήρη εξέλιξη και οι απαντήσεις που δίνονται ποικίλλουν.

Βλ. π.χ. ChatGPT n'est pas une source! Apologie d'une littéracie post-informationnelle (To ChatGPT δεν είναι μια πηγή ! Απολογία μιας μετά-πληροφοριακής γραμματείας)
<https://tribuneci.wordpress.com/2025/10/28/chatgpt-nest-pas-une-source-apologie-dune-litteracie-post-informationnelle/>

Όπως επισημαίνεται στην ιστοσελίδα της Βιβλιοθήκης του Παν/μίου Χάρβαντ ([Harvard University, USA, Harvard Library](https://guides.library.harvard.edu/c.php?g=1330621&p=10046069)), ...
<https://guides.library.harvard.edu/c.php?g=1330621&p=10046069> η APA (American Psychological Association) συνιστά την απόδοση ιδιότητας δημιουργού στην Τεχνητή Νοημοσύνη, ενώ η MLA (Modern Language Association) συμβουλεύει να μην γίνει αυτό. («APA recommends attributing authorship to AI, whereas MLA advises against it.»)

The Modern Language Association (MLA) Style Center, **How do I cite generative AI in MLA style? (Updated and Revised)**, 13 August 2025 <https://style.mla.org/citing-generative-ai-updated-revised/> (τελευταία πρόσβαση στις 29/10/2025).

- Loughborough College Group, Student Helpdesk, Referencing AI Tools <https://helpdesk.loucoll.ac.uk/knowledgebase/referencing-ai-tools/>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

**Ιδιαιτερότητες για την τοποθέτηση τίτλου και πηγής
διάφορων ειδών εικόνων / αντικειμένων, που
τοποθετούνται σε μια εργασία κειμένου, άλλοτε μέσα στο
κείμενο, άλλοτε σε Παράρτημα.**

- Είτε τα τοποθετείτε εντός του σώματος κειμένου της εργασίας σας, είτε εκτός αυτού, σε Παράρτημα (το οποίο τοποθετείται υποχρεωτικά μετά τον κατάλογο βιβλιογραφικών αναφορών), αυτά τα «αντικείμενα» (εικόνες, σχήματα, πίνακες, γραφήματα...) συσχετίζονται υποχρεωτικά με το κείμενο της εργασίας και σχολιάζονται.
- Πρόκειται για παράθεση τεκμηρίων / δεδομένων ή/και επεξεργασία δεδομένων που υποστηρίζουν όσα παρουσιάζονται και αναλύονται στο κείμενο, και στα οποία έγινε παραπομπή.

Οργάνωση Παραρτήματος

ε. Παράρτημα.

- Θα ομαδοποιήσετε τα είδη: πρώτα οι στατιστικοί πίνακες, έπειτα οι χάρτες, τέλος οι φωτογραφίες. Θα μπου ομαδοποιημένα πρώτα ανά είδος & έπειτα στη σειρά στην οποία παραπέμπετε σε αυτά στο κείμενό σας.
- Θα έχουν αρίθμηση:
Χάρτης 1, Χάρτης 2, Χάρτης 3,...
Σχ. 1, Σχ. 2...
Πίν.1, Πιν. 2, Πιν. 3...
Εικ. 1, Εικ. 2, Εικ. 3...

☞ Το Παράρτημα παρουσιάζεται ως ακολούθως:

- Μια σελίδα με τίτλο «Παράρτημα».
- Η επόμενη με τίτλο «Κατάλογος Παραρτήματος», κάτω από τον οποίο μπαίνει:
Χάρτης 1: [τίτλος]
Χάρτης 2: [τίτλος] κ.ο.κ.
Σχήμα 1: [τίτλος]
Σχήμα 2: [τίτλος] κ.ο.κ.
Πίν.1: [τίτλος]
Πιν. 2: [τίτλος] κ.ο.κ.
Εικ. 1: [τίτλος]
Εικ. 2: [τίτλος] κ.ο.κ.

Οργάνωση Παραρτήματος

ε. Το Παράρτημα (συνέχεια):

- Ακολουθούν στη σειρά τα τεκμήρια που συνθέτουν το Παράρτημα.

ΠΡΟΣΟΧΗ: χαρακτηρισμός, αρίθμηση, τοποθέτηση τίτλου & στοιχείων πηγής

❖ Για χάρτες:

ΚΑΤΩ από τον χάρτη: Χάρτης 1: [τίτλος]

πηγή: [στοιχεία πηγής]

❖ Για σχέδια (γραμμική παράσταση χωρικών στοιχείων)

ΚΑΤΩ από το σχέδιο: Σχέδιο 1: [τίτλος]

πηγή: [στοιχεία πηγής]

❖ Για σχήματα (γραφικές παραστάσεις όπως διαγράμματα: γραμμικό | κυκλικό διάγραμμα (= πίτα) | ραβδόγραμμα..., γραφήματα)

ΚΑΤΩ από το σχήμα: σχήμα 1: [τίτλος]

πηγή: [στοιχεία πηγής]

❖ Για πίνακες:

ΠΑΝΩ από τον πίνακα: Πιν.1: [τίτλος = σύντομη φράση που περιγράφει τί παρουσιάζει ο πίνακας]

ΚΑΤΩ από τον πίνακα: πηγή: [στοιχεία πηγής]

❖ Για εικόνες:

ΚΑΤΩ από την εικόνα: Εικ.1: [τίτλος]

πηγή: [στοιχεία πηγής]

Χρήσιμα: Οδηγοί Συγγραφής και γλωσσικής επιμέλειας

- ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΈΝΩΣΗ - ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΚΔΟΣΕΩΝ - Μονάδα Υπηρεσιών Τυποποίησης Δεδομένων και Μορφοτύπων, *Διοργανικό Εγχειρίδιο Σύνταξης Κειμένων* [στο διαδίκτυο] <https://style-guide.europa.eu/el/home> || <https://style-guide.europa.eu/el/news>
- ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΈΝΩΣΗ - ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΚΔΟΣΕΩΝ - Μονάδα Υπηρεσιών Τυποποίησης Δεδομένων και Μορφοτύπων, *Διοργανικό Εγχειρίδιο Σύνταξης Κειμένων*. Μέρος Τέταρτο. Συμβατικοί κανόνες για την ελληνική γλώσσα [στο διαδίκτυο] <https://style-guide.europa.eu/el/content/-/isg/topic?identifier=part-four-publications-in-a-specific-language>
- ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΈΝΩΣΗ - ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΚΔΟΣΕΩΝ - Μονάδα Υπηρεσιών Τυποποίησης Δεδομένων και Μορφοτύπων, *Διοργανικό Εγχειρίδιο Σύνταξης Κειμένων*. 10. Οδηγίες για την παρουσίαση των κειμένων [στο διαδίκτυο] <https://style-guide.europa.eu/el/content/-/isg/topic?identifier=10-house-rules-text-preparation>
- ΣΕΑΒ – ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΩΝ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΩΝ (2015), *Δράση των Ανοικτών Ακαδημαϊκών Ηλεκτρονικών Συγγραμμάτων: Κάλλιπος. Οδηγός γλωσσικής επιμέλειας για Συγγραφικές Ομάδες* (β' έκδοση – τελευταία διαθέσιμη έκδοση) [στο διαδίκτυο] http://repository.seab.gr/bitstream/1/27/5/20150728_Glossikis_Epimeleias_v2.pdf
(Τελευταίος έλεγχος συνδέσμων 29.10.2025)